

A Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezet 2010-es tevékenysége

A beszámoló a TASZ tevékenységéről a TASZ struktúrájának megfelelő, programok szerinti tevékenység-lebontásban ismerteti a szervezet főbb aktivitásait 2010-re vonatkozóan. A videós program eredményeit és tevékenységét terjedelmi okokból egy külön beszámoló tartalmazza, mely terjedelmi okokból a <http://tasz.hu/tasz-film> weboldalon érhető el.

I. ROMAPROGRAM

A TASZ 2009-ben, a romákkal szembeni előítéletesség érzékelhető erősödése, és az ellenük elkövetett rasszista indítékú erőszakos sorozat-támadások miatt kezdett a roma jogvédelemmel foglalkozni. 2010. április 1-én külön Romaprogramot indítottunk a Nyílt Társadalom Intézet Szükségalapjának támogatásával. A Program kísérleti szakasza két hónapos hosszabbítással 2010. november végéig tartott. 2010. december 1-től az OSI Szükségalap újabb támogatásával működünk.

A Program alapja a terepmunka, amelyet Magyarország észak-keleti területén – elsősorban Borsod-Abaúj-Zemplén megyében – végzünk. A Program legfőbb újításai a roma jogvédelem területén: a közösségekben való rendszeres személyes jelenlét és közösségszervezés, a költséghatékony kommunikációs eszközökkel (skype) működtetett jogsegélyszolgálat és ezzel összefüggő stratégiai pervitel, valamint az ezeket támogató gyors és hatékony kommunikáció.

Munkatársak

A Program vezetője Dr. Jovánovics Eszter jogász, akinek munkáját Horváth Judit asszisztens segíti. A terepmunkát két szakértő: Juhász Péter és Setét Jenő végzik, az utak során operatőrünk, Bordás Róbert kíséri őket, akinek filmes tevékenységét Takács István, a TASZ Film Programjának vezetője ellenőrzi és irányítja. A stratégiai

pervitel során a jogi képviseletet Dr. Baltay Levente ügyvéd és ügyvédjelöltje, Dr. Erdey Péter nyújtják. A jogsegélyszolgálatunkban jelenleg három önkéntes ügyvéd is részt vesz (Dr. Sánta Szabolcs Miklós, Dr. Pető Márk és Dr. Gerő Tamás). A Programban továbbá összesen 35 önkéntes vesz részt különböző tevékenységekben.

Alapfeltevés

Tapasztalatokon alapuló alapfeltevésünk, hogy a mélyszegénységben élő romákat – a többségi társadalomnak való megfelelési vágyból – a hatóságok (elsősorban a rendőrség, a jegyzők, az önkormányzatok, illetve közintézmények) rendszerszerű elnyomás alatt tartják, és szándékosan gettósítják azokat a területeket, ahol élnek. Ezt a célt mindenekelőtt a rendőrség aránytalan igazoltatási és bírságolási gyakorlatával, az önkormányzatok a romák közmunkához jutásának korlátozásával, az iskolák a gyerekek szegregálásával érik el. Elsődleges célunk ennek a gyakorlatnak a feltárása, bebizonyítása, a hatóságok törvényes működésre kényszerítése, a roma közösségek és egyének jogérvényesítési képességének megerősítése.

TEVÉKENYSÉGEK

Jogsegélyszolgálat skype-on, jogi tanácsadás

Tekintettel arra, hogy elsődleges célunk a mélyszegénységben élő romák jogérvényesítési képességének erősítése, jogsegélyszolgálatot hoztunk létre, amely az általunk TASZPONToknak nevezett jogsegély-állomásokon működik Borsod megye különböző településein.

A TASZPONTOKon keresztül, skype segítségével, a hozzánk fordulók jogi tanácsot kérhetnek a Budapesten dolgozó (részben önkéntes) ügyvédeinktől.

A TASZPONTOK családi házakban, CKÖ irodákban vagy egyéb szervezet helyiségében működnek egy számítógép, nyomtató, szkener, webkamera és mikrofon segítségével. A technikai eszközöknek köszönhetően az ügyfél el tudja juttatni az ügy iratait az ügyvédhez, és tőle iratmintát (megírt vagy előkészített kérelmet, panaszt, beadványt) tud fogadni. Mindegyik TASZPONTot egy helyben élő

aktivista üzemelteti, aki fogadja a jogi tanácsot kérőket, segít nekik az ügyvéddel történő kapcsolat felvételében, az iratok beszkenyelésben, elküldésében, fogadásában, a nyomtatásban, az iratminták kitöltésében.

A Program indulása óta 12 településen nyitottunk TASZPONTot. 3 TASZPONTot, amelyek nem működtek kielégítően, megszüntettünk (Heves, Szalonna, Somsálybánya). Jelenleg TASZPONTOK működnek kilenc településen: Sajóvárkonyban(Ózd), Sátán, Sajókazán, Sajóbáonyban, Farkaslyukban, Encsen, Borsodbótán, Igriciben, Sárospatakon. Ezt a linket megnyitva <http://maps.google.com/maps/ms?ie=UTF8&hl=hu&msa=0&msid=118392236544> megtekinthető, hogy hol helyezkednek el a TASZPONTOK.

Az első hat hónapban minden TASZPONT egy ügyvédhez tartozott, és a hét egy napján, egy két órás időszávan tartott nyitva. Október óta minden TASZPONT hétfőtől csütörtökig 14-16 óráig fogadja az ügyfeleket, minden napon más ügyvéd fogadja a hívásokat. A mai napig mintegy 160 ügyfél kapott jogi tanácsot a TASZPONTOKon keresztül.

Terepmunka

A terepmunkát elsősorban Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, továbbá alkalmi jelleggel Heves, Szabolcs-Szatmár Bereg megyékben és Budapesten végezzük.

A terepen dolgozó kollegáink hetente 2-2 napot töltenek a térségben. A Program indulását követő hónapokban a terepen dolgozók elsősorban a TASZPONTOK kiépítését végezték. Az első 9 TASZPONT felállását követően a munkát úgy osztottuk meg, hogy Juhász Péter a jogsegélyszolgálat megfelelő működése és a TASZPONTokat üzemeltető aktivisták és közösségeik jogérvényesítő képességének erősítése érdekében elsősorban a TASZPONTOK településeit látogatja. Setét Jenő szakértő kollegánk pedig egyes megkeresések folytán elsősorban konkrét ügyek tényfeltárását végzi.

(i) Közösségszervezés

A TASZPONTOK üzemeltetői olyan, velünk kapcsolatba került aktivisták, akik a saját településükön illetve közösségükben hangadó, aktív, és érdekérvényesítő képességgel bíró személyek. A TASZPONT üzemeltetése nem csupán az ügyfeleknek történő technikai segítségnyújtásra korlátozódik, hanem érdemi, tartalmi munkát is magában foglal. Az üzemeltetőkkel rendszeres kapcsolatban vagyunk, nekik különböző képzéseket tartunk, különböző közös projektekben vesznek részt, és ők azok, akik becsatornázzák hozzánk a közösségek rendszerszerű problémáit. A TASZPONTOK-on, az azokat üzemeltető aktivistákon keresztül jogi segítséget, jogi tudást és jogérvényesítő képességet viszünk le az egyes közösségekhez.

A közösségszervezés egyik eszköze a TASZPONTOK hálózata, ami lehetőséget nyújt az egyes közösségeken belül, illetve a TASZPONT-tal rendelkező közösségeknek az egymás közötti kapcsolat tartására, a közös problémák megbeszélésre, közös projektek megtervezésére, átgondolására.

Hangsúlyozni kell, hogy megítélésünk szerint addig nem tudnak a közösségek megerősödni, amíg a jogérvényesítési képességük a jelenlegi rendkívül alacsony szinten áll. A közösségszervezésnek tehát az első lépése a jogérvényesítési képesség erősítése. Juhász Péter minden héten két napot tölt a TASZPONTOK meglátogatásával. Ennek során az üzemeltetők kisebb köreinek, illetve közösen valamennyiüknek találkozókat szervez, ahol lehetőségük nyílik a közös ügyek megbeszélésére, stratégiák kidolgozására és az egymásnak történő segítségnyújtásra.

Aktivistáink és közösségeik számára további eseményeket is szervezünk az egymással való érintkezésre, így például: a „Szólj bele!“ projekt keretében tartott képzések, előadások, a „Jogod van!“ c. kiadványunk bemutatására rendezett előadások, képzések, valamint az internetes trainingek, egyéb közös események.

Támogatjuk helyi szervezetek és projektek létrejöttét, működését. Két szervezet alakult idáig a segítségünkkel (Roma Magyar Baráti Társaság Egyesület és Sajóvölgyi Civil Összefogás Egyesület), és egy harmadik egyesület alapítása folyamatban van Sátán.

Internetes képzésekkel, a Romaprogram számára létrehozott Facebook oldallal támogatjuk a roma közösségek tagjait abban, hogy alkalmazzák a közösségi internetes oldalakat. Ennek a tevékenységünknek köszönhetően több, mint 30 aktivista kezdte használni a Facebookot.

Komplex megközelítésünknek köszönhetően nem kizárólag a jogvédelem területén vagyunk aktívak: kulturális programok szervezésében, szociális jellegű ügyekben is igyekszünk segítséget nyújtani, rendszeresen szállítunk adományokat a rászorulóknak.

(ii) Oktatás, képzés

Szólj bele! – a Romaprogram kísérő projektje

Ennek a projektnek a keretében (amelyet az OSI Special Initiatives Programja támogat) jelenlegi vagy potenciális roma vezetőket - akik akár roma közösségekből, akár civil szervezetekből, akár cigány kisebbségi önkormányzatokból jönnek - arra képezzük, inspiráljuk és segítjük, hogy információszabadsághoz való jogukat és részvételi jogukat gyakorolják. A TASZ segítségével az aktivisták képessé válnak arra, hogy a helyi vagy regionális döntéshozatali folyamatokra rálássanak és aktív részvételükkel és állandó figyelmükkel javítsanak helyzetükön, amivel a kevésbé hátrányos helyzetű többség szintjét érik el.

Munkatársaink képzéseket szerveznek és tartanak, amelyeken a résztvevők ismereteket szereznek a helyi önkormányzati döntéshozatali folyamatokról, a döntéshozatalhoz kapcsolódó információkhoz való hozzáférésről, a döntéshozatalban való részvételről, a közérdekű adatokhoz való hozzáférésről általában.

A Szólj bele! aktivisták és a TASZPONT üzemeltetők között nagy átfedés van: az üzemeltetők többsége részt vesz a Szólj bele! projektben is.

Tájékoztató kiadványok

Hiszünk abban, hogy nagyon hasznos eszköz a jogérvényesítési képesség erősítése céljából olyan rövid és könnyen érthető kiadványok terjesztése, amelyek az embereket különböző területeken jogaikról tájékoztatják.

A Holland Királyság Nagykövetségének támogatásával hoztuk létre a „Jogod van!“ c. képregény formájú kiadványunkat, amely a bűncselekmények áldozatainak jogait foglalja össze, és amelyet 5 alkalommal 5 különböző településen bemutattunk, elmagyaráztunk. Másik kiadványunk témája a kilakoltatás. Mindkét kiadványból több ezer példányt osztottak szét kollegáink mélyszegénységben élő emberek között a terepmunka során.

Internet-képzés

Önkénteseink segítségével rendszeresen képezzük aktivistáinkat az internet használata terén (e-mail, Facebook, youtube, stb.).

(iii) Kutatás

Terepmunkánk alapvető tapasztalata, hogy a mélyszegénységben, különösen a szegregált telepeken élő romákat a rendőrség folyamatos elnyomás alatt tartja azzal, hogy a társadalomra igen csekély fokban veszélyes szabálysértésekért (főleg bagatell közlekedési szabálysértésekért) aránytalanul gyakran és aránytalan mértékben bírságolja meg őket, amivel feltehetően az a célja, hogy a szegregált telepeken belül tartsa őket.

Ennek a strukturális diszkriminációnak az igazolására egy kérdőíves kutatást végeztünk két Borsod megyei településen (Sajókazán és Sárospatakon). A kérdőívet önkénteseink kérdezték le a szegregátumok lakói, valamint kontroll-csoportként a szegregátumon kívül élők körében. A kérdőívek adatainak rögzítése, és azok kiértékelése folyamatban van, de az előzetes eredmények alátámasztani tűnnek hipotézisünket.

Célunk, hogy az eredmények alapján konkrét lépéseket tegyünk, közérdekű eljárásokat indítsunk.

C. Stratégiai pervitel

Jogsegélyszolgálatunk a jogi tanácsadáson kívül – hasonlóan a TASZ többi programjához – a startégiai pervitelt is magában foglalja, az ügyek képviseletét a Program ügyvédje és ügyvédjelöltje látják el.

Olyan ügyeket vállalunk képviseletre, amelyekben a hatóságok, önkormányzatok illetve közszolgáltatók részéről diszkrimináció vagy szelektív jogalkalmazás valószínűsíthető, és amelyek alkalmasak lehetnek az ügy súlyánál vagy az érintettek nagy számánál fogva a jogalkotás illetőleg a jogalkalmazási gyakorlat megváltoztatására.

2010 végéig 22 ügyben vállaltunk jogi képviseletet (védelmet).

Az ügyek jellege:

- A 2008-2009-ben romák ellen elkövetett sorozatgyilkosságok három túlélő áldozatának sértetti képviselete;
- Sértetti képviselet rendőri bántalmazásos ügyekben, illetőleg párhuzamosan a bántalmazottak mint vádlottak védelme az ellenük indult, hivatalos személy elleni erőszak miatti büntetőeljárásokban;
- Közérdekű adatokat igénylő roma szervezet képviselete;
- Kilakoltatással fenyegetett családok jogi képviselete;
- Sértetti képviselet egy büntető ügyben, ahol a sértett feljelentette az uzsorást.
- A „Miskolci“ és a „Sajóbátonyi ügyekben“, amelyekben romákat gyűlöletbűncselekmény elkövetésével (közösség tagja elleni erőszakkal) vádolnak, védelem nyújtása;
- A jobbik által gyűjtött adományok árvízkárosultak közötti diszkriminatív elosztása miatt indított eljárás az Egyenlő Bánásmód Hatóság előtt;
- Szabálysértési ügyben törvényellenes alapon elzárt személy képviselete.

D) Jogfejlesztő tevékenység

A TASZ egyéb programjaihoz hasonlóan a Romaprogram is végez jogfejlesztő tevékenységet az új, illetve módosuló jogszabályok monitorizálásával, a jogszabályellenes jogalkalmazási gyakorlatok kritizálásával, Alkotmánybírósághoz, Ombudsmanokhoz, egyéb fórumokhoz intézett beadványok írásával, stb..

A mai napig ezen a jogfejlesztő tevékenységen belül az alábbi témákban szólaltunk meg:

- (i) A gyűlöletbűncselekmények minősítésével és nyomozásával kapcsolatos problémák – levelezés a Legfőbb Ügyésszel

A 2009 novemberében Sajóbáonyban történt események után (még a Romaprogram hivatalos indulását megelőzően) fordultunk először a Legfőbb Ügyészhez annak okán, hogy álláspontunk szerint tévesen vádolnak a roma kisebbséghez tartozó személyeket szélsőjobboldali szervezetek tagaival szemben elkövetett gyűlöletbűncselekménnyel. A problematikát negligáló választ követően újabb levelünkben arra hívtuk fel a figyelmet, hogy a nyomozó hatóságok a kisebbségek sérelmére előítéletes indítékból elkövetett bűncselekmények esetén sok esetben elmulasztják alkalmazni a gyűlöletbűncselekmény tényállásokat, és hogy Magyarországot az EBESZ 2009. évi 9/09 számú Miniszteri Tanácsi határozata értelmében nemzetközi kötelezettség terheli a gyűlöletbűncselekmények hatékony nyomozása érdekében különböző lépések megtételére. Egy 2010. novemberében az EBESZ ODIHR által szervezett konferenciát követően a TASZ más jogvédő civil szervezetekkel együtt a Belügyminisztériumhoz, a Legfőbb Ügyészhez, az Országos Rendőrfőkapitányhoz és Balog Zoltán államtitkárhoz fordult a gyűlöletbűncselekmények miatti hatékony fellépés érdekében. Levelünkre érdemi választ a mai napig egyik címzettől sem kaptunk.

- (ii) Kilakoltatások

Terepmunkánk során azt tapasztaltuk, hogy számos esetben valószínűsíthető önkormányzati bérlakásokból történő kilakoltatások esetén diszkriminatív bánásmód.

2010. áprilisában az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosához fordultunk ebben a témában, a Biztos azonban beadványunk alapján, hivatkozva hatáskörének korlátaira nem indított vizsgálatot. Balog Zoltán államtitkár figyelmét levélben hívtuk fel az önkormányzati bérlakásokból történő kilakoltatások kapcsán felmerülő anomáliákra, amelyre szintén felületes, az ügygel érdemben foglalkozni nem kívánó választ kaptunk. A TASZ üdvözölte a kilakoltatási moratórium bevezetését.

(iii) Új jogi szabályozások kritikája

- A családi pótlék folyósításának a tankötelezettség teljesítéséhez kötése

A 2010. tavaszán megválasztott új parlament egyik első intézkedéseként a családi pótlék szabályait átalakította oly módon, hogy annak megvonását/felfüggesztését tette lehetővé 50 óra igazolatlan iskolai hiányzás esetére. A szavazást megelőzően az országgyűlési képviselőknek kiküldött levelünkben részletesen kifejtettük a törvényjavaslat súlyos hibáit és hiányosságait.

- A TASZ és a Magyar Helsinki Bizottság közös állásfoglalása a közbiztonsági törvénycsomagról

A törvénycsomag számos vonatkozásában szigorítja a szabálysértési eljárást, lehetővé téve például fiatakorúak elzárását, illetve az elzárás büntetés kiszabását a tulajdon elleni szabálysértések esetén. A két emberi jogi szervezet közös állásfoglalásban mondta ki, hogy bizonyos szabályok ellentétesek Magyarország nemzetközi kötelezettségvállalásaival, túlterhelik a jogalkalmazó szervezetek kapacitását és indokolatlanul erősítik a szabályozás represszív jellegét.

(iv) A szabálysértési pénzbírság végrehajtásával kapcsolatos anomáliák

Terepmunkánk során azt tapasztaltuk, hogy a szabálysértési pénzbírságok végrehajtása során a hatóságok törvényellenesen járnak el, mert a Szabálysértési törvény szerinti kötelező végrehajtási fokozatot, a közérdekű munkát kihagyva az elkövetőket elzárással sújtják. Valamennyi Borsod megyei jegyzőnek és rendőrkapitányságnak,

mint szabálysértési hatóságoknak küldött adatigénylésünkre adott válaszok megerősítették ezt a tapasztalatunkat. A TASZ álláspontja szerint a törvény – és alkotmányellenes jogalkalmazói gyakorlat miatt az illetékes Kormányhivatalhoz és Ügyészséghez fordultunk, a jogszabály hiányosságai és ellentmondásossága miatt pedig az Alkotmánybírósághoz.

E. Kommunikáció és videóprojekt

A Programban nagy hangsúlyt fektetünk a kommunikációra: az általunk vitt ügyekről, egyes témákban történt megszólalásainkról, tevékenységünkről sajtónyilatkozatok formájában, a honlapunkon (www.tasz.hu/romaprogram) és blogunkon (www.jogtalanul.blog.hu) megjelenő szövegek és filmek útján tájékoztatjuk a nyilvánosságot.

A Program munkatársaival készült interjúk jelentek meg az alábbi médiumokban: MTV1(3 alkalom), RTL (két alkalom), TV2 (4 alkalom), ATV (egy alkalom), Duna TV (egy alkalom), Klubrádió (6 alkalom), RádióC (6 alkalom), Rádiócafé (két alkalom), ClassFM, Civil Rádió, Tilos Rádió (minden héten), Továbbá 142 cikket generáltunk az online sajtóban (pl. nol.hu, hirszerzo.hu, origo.hu, index.hu, estihirlap.hu, stop.hu, 168óra, Magyar Nemzet Online, hvg.hu, Heti Válasz, FigyelőNet, Népszava, C-Press, Magyar Hírlap).

A terepmunkán dolgozó kollégáinkat alkalmasszerűen újságírók is kísérik, akik ezáltal értesülnek eseményekről, ügyekről.

A terepmunkát végző két kollégánkat útjaikon operatőr kollégánk kíséri, aki a munka során adódó témákról, ügyekről felvételeket készít, amelyekből jogvédelmi témájú rövidfilmek készülnek.

A mai napig öt jogvédelmi témájú rövidfilmünk jelent meg: a kilakoltatásokról, a Jobbik diszkriminatív adományosztásáról, illetve rendőri bántalmazásos ügyekről:

<http://tasz.hu/roma-ugyek/kilakoltatasok-miatt-ombudsmanhoz-fordult-tasz-es-az-errc>

<http://tasz.hu/roma-ugyek/arvizkarosultak-roma-szarmazasuk-miatt-nem-kaphattak-az-adomanyokbol>

<http://tasz.hu/romaprogram/szolgalkunk-es-verunk-tomi-rendor-i-resz>
<http://tasz.hu/romaprogram/szolgalkunk-es-verunk-tomi-rendor-ii-resz>
<http://tasz.hu/romaprogram/szolgalkunk-es-verunk-keresztelo-konnygazzal>

A blogunkon indított „Láttasd a hangod!” sorozatunk keretében pedig mélyszegénységben élő embereket szólaltatunk meg, akinek ilyen módon lehetőségük nyílik véleményüket, problémájukat a nyilvánosság felé kommunikálni.

http://jogtalanul.blog.hu/2010/12/07/szaz_nap_foghazban_egy_logasert_a_buszon
http://jogtalanul.blog.hu/2010/12/01/titakozas_ketrecben
http://jogtalanul.blog.hu/2010/11/30/leegett_haz
http://jogtalanul.blog.hu/2010/10/28/torvenyellenesen_leultetnek
http://jogtalanul.blog.hu/2010/10/07/ha_van_penz_lesz_baba_ha_nincs_penz_nem_lesz_baba
http://jogtalanul.blog.hu/2010/10/05/a_lokupec_rendor
http://jogtalanul.blog.hu/2010/09/21/a_romatelepen_nem_jar_kukasauto
http://jogtalanul.blog.hu/2010/09/13/orban_viktornak_uzennem
http://jogtalanul.blog.hu/2010/09/09/kilakoltatas_sokk
http://jogtalanul.blog.hu/2010/07/22/munkaert_birsag
http://jogtalanul.blog.hu/2010/07/21/dolgozni_nem_segelyt_kapni_hanem_dolgozni
http://jogtalanul.blog.hu/2010/07/16/neztek_hogy_omlik_ossze_a_lakas
http://jogtalanul.blog.hu/2010/07/12/nekem_mindegy_hogy_cigany_vagy_magyar
http://jogtalanul.blog.hu/2010/07/11/erre_nincs_mit_mondani_1
http://jogtalanul.blog.hu/2010/07/10/a_keritesnel_a_hal_felugrott
http://jogtalanul.blog.hu/2010/07/09/diszkriminacio_az_arvizi_karok_enyhitesi_sorain
http://jogtalanul.blog.hu/2010/07/05/sajobabony_egy_roma_szemevel

A blogunkon és honlapunkon megjelenő tartalmak rendszeresen megjelennek az index.hu-n.

A Facebook-on a Romaprogramnak saját oldala van, amelyen szintén megjelennek anyagaink, filmjeink, továbbá ajánlóink.

<http://www.facebook.com/pages/7terito/351466198626?ref=ts#!/pages/TASZ->

II. Adatvédelem és Információszabadság program

A Program fő tevékenysége a releváns jogalkotási folyamatok monitorozása és véleményezése, a nemzetközi és hazai szakmai jelenlét, valamint az információszabadsággal és közérdekű adatokkal kapcsolatos jogi tanácsadás és képviselés. A program segítségével leggyakrabban újságírók és civil szervezetek veszik igénybe, a vitt perek számának és stratégiai kiválasztásának eredményeképpen a TASZ az elmúlt évekhez hasonlóan 2010-en is a legfontosabb hazai információszabadság szervezet tudott maradni, mely tevékenységével nagymértékben hozzájárul a joggyakorlat alakulásához. A Programot Hüttl Tivadar jogász vezeti, munkáját 2010-ben Szigeti Tamás PhD hallgató segítette.

I. Adatvédelem

1. A TASZ az adatvédelem világnapja alkalmából a Facebook-használat adatvédelmi veszélyeire hívta fel a figyelmet egy Facebook alkalmazás segítségével. A felhasználók a Facebookon rengeteg személyes információt tesznek közzé magukról anélkül, hogy tudnák, hogy ahhoz nem csak az ismerőseik férhetnek hozzá. Egy részletes tájékoztatót készítettünk, amely segítségével a közösségi oldalnak kevésbé tudatos felhasználóinak is lehetősége nyílt magánszférabarátság módján szerkeszteni az adatvédelmi beállításokat.

2. A Kislétán elkövetett romagyilkosságban megsebesített 13 éves kislány sérüléseiről készült röntgenfelvételeket az MTI lefotózta és hozzáférhetővé tette, aminek következtében az egész ország megismerhette az áldozat egészségügyi adatait. A TASZ vizsgálatot kezdeményezett az Adatvédelmi Biztosnál, amely megállapította az MTI jogsértését. A vizsgálat megállapította, hogy nem pusztán az információszabadság jog – tehát, hogy mi magunk döntjük el, hogy milyen adatokat oszthatunk meg magunkról másokkal – sérült, hanem a kislány emberi méltósága is.

3. A parlamenti választások során több párttal szemben felmerült a gyanú, hogy illegális adatbázisokat készítenek a kopogtatócédulák jogellenes, eredeti rendeltetésével ellentétes módon való felhasználásával az állampolgárok politikai nézeteiről, párt preferenciájáról. Legnagyobb figyelmet Kubatov Gábor, Fideszes pártigazgató kiszivárgott beszéde keltette. Állásfoglalásunkban felhívtuk a figyelmére az adatgyűjtés jogellenességére, és szorgalmaztuk az adatvédelmi biztos állásfoglalását.

4. A tavaly novemberi, a pécsi egyetemen történt lövöldözés sokkolta az országot. A nagy médiafelhajtás során az elkövető mentális egészségére vonatkozó adatok kerültek nyilvánosságra, úgy, hogy az ő személyazonossága is korán beazonosíthatóvá vált. Az adatvédelmi biztos a TASZ által kezdeményezett vizsgálatában megállapította, hogy sérült az elkövető személyes adatok védelméhez való joga, a szakértői vizsgálatot végző orvos nem a kellő gondossággal járt el.

5. A magyar Alkotmánybíróság már 2 éve nem tud dönteni a lakosság korlátlan megfigyelését lehetővé tevő jogszabályok alkotmányosságáról, amelyek alkotmányossági vizsgálatát a TASZ kezdeményezte. Németország és Románia alkotmánybíróságai azonban megsemmisítették a kísértetiesen hasonló nemzeti törvényeiket. A külföldi döntések erős támpontot jelentenek a magyar testület számára is, ezért azok elemzését bemutató tanulmányt jelentettünk meg egy szaklapban, és a cikket „amicus curiae” formában küldtük meg a testületnek, hogy a döntéshez támpontot adjunk.

6. A Hódmezővásárhelyi Önkormányzat honlapján szégyenfalon tüntetik fel azoknak a személyeknek a nevét, címét és születési dátumát, akik a várostól segílyt, támogatást igényeltek, azonban azt mégsem vették át, vagy a megítélt támogatást, a felajánlott munkát később visszautasították. Ez az eljárás kirívóan alkotmányellenes és súlyosan jogsértő. A megjelent információk mind személyes adatok, sőt, annak ténye, hogy valaki gyógyszerutalványt kért – tehát betegsége volt vagy van – különleges személyes adat. Utóbbi kategória fokozott törvényi védelemben részesül. Az önkormányzatnak természetesen joga van kezelni ezeket az adatokat a feladatai ellátásához, azonban semmilyen törvényi felhatalmazása nincsen arra, hogy a

birtokában lévő ismereteket az Interneten megszegyenítés céljából közzétegye. Ez az eljárás alkalmas a társadalmi feszültségek növelésére, hiszen a név és cím fellelhetősége következtében „önkéntes igazságosztók” bosszúhadjáratot indíthatnak. Az eljárás ellen több fórumon tiltakoztunk, az Adatvédelmi Biztos eljárást kezdeményeztük, cikket jelentettünk meg a Népszabadságban.

7. Adatvédelmi tárgyú jogszabály-tervezetek véleményezése:

7/A. Az egyes közlekedési tárgyú törvényeket módosító javaslat a tömegközlekedési eszközök kamerákkal való felszereléséhez adott törvényi felhatalmazást. A törvénymódosítás következtében várhatóan további milliárdokat költ majd el az állam egy alkotmányos alapjogot korlátozó eszközre, amelynek megkérdőjelezhető a hatékonysága. A parlamenti vitához az országgyűlési képviselőknek a térfigyelés társadalmi veszélyeit bemutató tanulmányok tömör összefoglalását küldtük meg.

7/B. A Belügyminisztérium törvényjavaslata átalakította a rendőrség szervezeti felépítését, megerősítette a belügyminiszter szervezeti és szakmai irányítási jogkörét, szélesítette a belső bűnmegelőzési és bűnüldözési szerv jogosítványait. A TASZ álláspontja szerint a törvény alkotmányossági és demokratikus szempontból is aggályos. Bevezetésre került az ún. megbízhatósági vizsgálatot, amelynek keretében a hivatali kötelezettségek megtartása mellett a szolgálattal szemben támasztott etikai és társadalmi elvárásoknak való megfelelést is ellenőrzik. A vizsgálat során csapdahelyzeteket állíthat az ellenőrző szerv, titkos információgyűjtésre is lenne lehetőség. A belügyminiszternek lehetősége lenne egyedi utasítás keretében elrendelni bármelyik köztisztviselő, kormánytisztviselő megbízhatósági vizsgálatát. A törvény alapján a rendőrségnek több lehetősége nyílna a társadalomnak titkosszolgálati eszközökkel történő megfigyelésére. A titkos eszközök alkalmazása alapvetően korlátozza a magán- és családi élet, a magánlakás és levelezés tiszteletben tartásához, és a személyes adatok védelméhez való jogot. A TASZ részletes véleménye nyomán szükségült a megbízhatósági vizsgálat alkalmazási köre.

8. A TASZ a Központi Statisztikai Hivatallal több alkalommal egyeztetett a népszámlálás adatvédelmi kérdéseiben. A TASZ kifogásolta az anonimitás és az etnikai adatok kezelésével kapcsolatos megoldásokat, amelyek nem biztosítják az állampolgárok számára, hogy beazonosíthatatlanok maradjanak.

II. Információszabadság

1. A TASZ 2010 folyamán 26 bírósági ügyben nyújtott jogi képviseletet közérdekű adatok kiadásáért indított perekben. Ez körülbelül 60 tárgyalást jelentett, több száz oldalnyi peres irat megfogalmazását. Elsősorban újságírók fordultak hozzánk segítségért, de civil szervezetek és magánszemélyek ügyfeleink voltak. Az alábbiakban néhány nagyobb jelentőségű pert emelünk ki.

2. A magyar állam többségi tulajdonában álló Magyar Villamos Művek Zrt. és az alá tartozó MVM vállalatcsoport adóforintokból támogat sportot, kultúrát a társadalmi felelősségvállalás jegyében. A szponzori szerződések nyilvánosságra hozatalát kérő újságíró keresetét az ítéltábla kétes értékű technikai szabályokra alapozva utasította el – és bírálta felül az információszabadságnak kedvező elsőfokú döntést. Az ítéltábla a többségi állami tulajdonban lévő MVM cégcsoportot több cég összességének tekintette, amin talán még a cégvezetők is meglepődtek, hiszen a társadalmi támogatásról szóló tájékoztatójuk is egyként kezeli a többfelé elágazó MVM polipot. A bíróság arra a következtetésre jutott, hogy bár a szerződések nyilvános, közérdekű adatok, de mivel a felperes nem külön-külön kérte a szerződéseket a több mint egy tucat cégtől, ezért azokat nem kell megismerhetővé tenni. A döntés azért nem elfogadható, mert egy – a bíróság számára könnyen megoldható – technikai problémára hivatkozva korlátoz alapjogot, márpedig ilyen akadályt bármikor lehet találni, az eljárás a Legfelsőbb Bíróságon folytatódik.

3. A Magyar Fejlesztési Bank (MFB) által a Sávoly Motorcentrum Kft. részére nyújtandó 15,3 milliárd forint összegű kölcsönnel és a mintegy 20 milliárd forint költségvetési támogatással kapcsolatos megvalósíthatósági tanulmány nyilvánosságra hozatalát az MFB megtagadta. A TASZ kérésére több száz állampolgár levélben kérte Bajnai Gordontól, hogy a dokumentum megismerhető legyen. A kampány részben eredményes volt, azonban önkényesen kizártak több adatot is, ezért a peres eljárás indokolt volt. A kedvező elsőfokú döntést követően a másodfokú bíróság előtt elvesztettük a pert, azonban Legfelsőbb Bírósághoz fordultunk. Az ügyhöz hozzátartozik, hogy a nyilvánosságra hozott tanulmányból kiderült, hogy a beruházás

kockázatos. A Kormány végül kihátrált a projektből, és nem támogatja a sávolyi motorpálya megépítését.

4. Precedens értékű jogerős döntésében a Fővárosi Ítéltábla kimondta, hogy az egyetemi vezetők fizetése mindenki számára megismerhető adat. A határozat a TASZ álláspontját tükrözve kimondta, hogy a rektorok közfeladatot végző vezetők, ezért bizonyos személyes adataik – így fizetéseik mértéke – nyilvánosak, mert szorosan összefüggenek közfeladatuk ellátásával.

5. Az állami tulajdonú Magyar Fejlesztési Bank kedvező feltételekkel nyújtott hitelt a parlamenti pártoknak. Egy újságíró e hitelek részleteire volt kíváncsi, és a pártoktól kért felvilágosítást az ügyben. Az ítéltábla arra az álláspontra helyezkedett, hogy a pártok nem látnak el közfeladatot, ezért nem kötelezhetők úgymond magánpénzügyeik felfedésére. Ez a tétel azonban tarthatatlan. A pártok alkotmányos feladata egyértelmű: a népakarat alakítása és kifejezése az Országházban és azon kívül. A pártok tevékenységének szabályozása arra épül, hogy nem magánvállalkozások: a transzparencia és a demokratikus működési követelmények elfogadottak a magyar alkotmányjog szerint. Ezért a pártok működését befolyásoló pénzügyi segítség biztosan nem magánügy. A TASZ felülvizsgálati kérelemmel fordult a Legfelsőbb Bírósághoz.

6. Az Energia Klub környezetvédő egyesület az energetikai ipar átláthatóbb működését célzó programja keretében közérdekű adatigénylésekkel fordult a szektor jelentős szereplőihöz. A Magyar Villamos Művek, a MOL és a Paksi Atomerőmű is elutasította a megkereséseket. A TASZ öt perben képviseli a civileket.

7. Az Index a Margit híd felújításának részletes adatainak a nyilvánosságra hozatalát szeretné elérni. Az Index először a Fővárosi Önkormányzathoz fordult a részletes pénzügyi adatokért, ám az önkormányzatnál arra hivatkoztak, hogy a negyedéves részszámlákon kívül más pénzügyi adatot nem kapnak. A részszámlákat az önkormányzat átadta, azzal a hozzáfűzéssel, hogy részletesebb pénzügyi adatokért a kivitelező konzorciumot kell keresni. Hozzá tették, hogy a főváros átalánydíjas, fix összegű szerződést kötött a kivitelezővel, ezért nem kérhetnek és kaphatnak több pénzügyi adatot. Ezt követően fordult az Index a Margit híd felújítását kivitelező Mh 2009 Konzorciumhoz (A-HÍD Építő Zrt., Közgép Zrt., Strabag), hogy a Fővárosi

Önkormányzathoz eljutott, teljesen felszínes adatokon kívül közöljön résztételeket a szállítóknak és alvállalkozóknak kifizetett összegekről. A TASZ álláspontja szerint a híd felújítása közpénzen folyik, így itt nem alkalmazhatóak az üzleti titok szabályai, az adatok közérdekűek. 2011. májusában lesz a másodfokú per, miután az elsőfokú ítélet szerint nem lát el közfeladatot az önkormányzat tulajdonát közpénzből felújító cégcsoport.

8. Bár az országos ügyvédhálózat megszűnt, a legjobban teljesítő ügyvédünk Győr-Moson-Sopron, illetve Vas megyében továbbra is sikerrel visz közérdekű adatos ügyeket. Pert nyert többek közt a Szombathelyi Polgármesteri Hivatal, a Pannon Vízmű Zrt. és a szombathelyi parkolási társaság ellen is.

9. Információszabadsághoz köthető jogalkotás véleményezése.

9/A. A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló törvénytervezet hatályon kívül helyezte a lobbitevékenységről szóló törvényt. Ez a lépés növelheti a korrupció esélyét, mert a közhatalmi döntéshozatal átláthatatlanságát eredményezi. A törvény külön törvényben garantálná, hogy a minisztériumokban zajló jogalkotás átlátható legyen, az állampolgárok pedig véleményezhessék a jogszabály tervezeteket. Ez az ötlet szimbolikus jogalkotásnak nevezhető, hiszen egy korábbi törvény is előírja a jogalkotás átláthatóságát és a társadalmi részvétel biztosítását. A Kormány törekvései azonban nem orvosolják a jogalkotás nyilvánosságát jelenleg szabályozó elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény hiányosságait: az átláthatóság és a részvételi jog érvényesülésének egyik nagy akadálya, hogy nem kikényszeríthetőek, önkéntes jogkövetésen alapulnak, aminek következtében a különböző minisztériumi honlapok változó képet mutattak a törvény hatályba lépése óta, és mutatnak jelenleg is. A TASZ államtitkári szintű egyeztetés során próbálta befolyásolni a jogalkotót.

10. A közérdekű bejelentők, más néven whistleblowerok védelme világszerte egyre fontosabb szerepet játszik a korrupció elleni küzdelemben, az információ szabad, üldöztetéstől való félelem nélküli terjesztésének egy eszköze. A közérdekű bejelentő azért hoz nyilvánosságra egy információt, hogy a társadalmat érintő kárt megelőzzön, vagy annak körülményeit utólag feltárja, azonban ezért a munkáltatója, vagy a szakmai hierarchiában felette álló személytől retorziójával kell számolnia. A TASZ a

K-Monitor Egyesülettel közösen egy regionális felmérést készített, és egy virtuális konferencia keretében vizsgálja, hogy milyen jogszabályok védik a térség egyes országaiban a közérdekű bejelentőket, melyek a – leginkább elszórtan, különféle törvényekben – létező szabályozások hiányosságai, és milyen gyakorlati jellemzőkkel lehet leírni ezeket a rendszereket.

III. Betegjogi Program

A TASZ Betegjogi Programjának elnevezése szűkebb tevékenységi körre utal, mint amivel az a valóságban foglalkozik. A Program keretében 2009 őszétől kezdve kiemelten foglalkozunk az értelmi fogyatékosokkal élők jogaival, illetve a nagylétszámú bentlakásos intézmények lebontásával, a kitagolással, ez nem változott meg 2010-ben sem. A Programban dolgozik Kapronczay Stefánia, programvezető, illetve Verdes Tamás, aki a fogyatékosokkal és a nagylétszámú bentlakásos intézmények lebontásával, a kitagolással kapcsolatos kérdésekért felel. Kapronczay Stefánia felelős a Programmal és a HIV/AIDS Programmal kapcsolatos valamennyi jogi vonatkozású feladat ellátásáért.

A tervezett intézeten kívüli szülés szabályozásának előmozdítása évek óta a TASZ kiemelt témái közé tartozik. 2010-ben is több, az egészségügyért felelős minisztérium által kezdeményezett egyeztetésen vett részt a TASZ képviselője. Az egyeztetések eredményeképpen eddig nem látott közeleségbe került a szabályozás megszületése, az egészségügyért felelős államtitkár ígérte szerint az 2011. április 1-jén hatályba léphet. A szabályozó rendelet általunk ismert szövege bizonyos tekintetben előrelépést jelent, ilyen a szülés helyszínének kérdése, de a a tervett intézeten kívüli szülés továbbra is a nem finanszírozott ellátások közé fog tartozni jelen állás szerint.

A TASZ jelenti c. blogon és a TASZ honlapján is olvasható összefoglaló a tervezett intézeten kívüli szülés szabályozásával és a magyarországi helyzettel kapcsolatban.

2010. december 14-én kihirdetett ítéletében a Strasbourg-i Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, hogy sérült annak a várandós nőnek a magánélet tiszteletben tartásához való joga, akinek képviselőjét a TASZ ügyvédje látta el.

A kórházi szülésre vonatkozó statisztikák jobb megismerése és az intézeten kívüli szülés jellemzőivel való összehasonlítás miatt adatkéréssel fordultunk az Országos Egészségbiztosítási Pénztárhoz. A hosszas egyeztetések után jelenleg a költségtérítés megállapított összegének mérséklését kérő levelünkre várunk választ.

Májusban egy kórházban végződő otthoni szülés kapcsán az érintett szülőpár személyes adatai a sajtóban megismerhetővé váltak. Az anya megbízása nyomán az Adatvédelmi Biztost kértük, hogy vizsgálja meg az eset körülményeit.

A TASZ ügyvédei látják el Geréb Ágnes és a másik 4 vádlott képviselőjét a bíróságon folyó ügyben. A TASZ ügyvédje látta el Geréb Ágnes képviselőjét a 2010. október 5-i őrizetben vétele és előzetes letartóztatása kapcsán, amelynek során panaszokkal fordult a magyar hatóságokhoz és az Emberi Jogok Európai Bíróságához is.

A TASZ csatlakozott ahhoz a kampányhoz, amelynek célja az volt, hogy az állampolgárok levélben kérdezzék az egészségügyért felelős minisztériumot az intézeten kívüli szülés és a kórházi szülés körüli anomáliákról.

A gondnokságra és a cselekvőképességükben érintettekre vonatkozó szabályok gyökeres változását hozó új Polgári Törvénykönyv mellett érdekvédő szervezetek többször is felléptek. Az új Ptk. május 1-jei hatályba lépését támadó alkotmánybírósági beadvány kapcsán 9 civil szervezet írt levelet az Alkotmánybíróságnak, amelyben kértük, hogy semmisítse meg a hatályba lépést az új cselekvőképességi szabályok esetében 2010. május 1-jére előíró rendeletet. A bírák azonban úgy döntöttek, hogy nem állja ki az alkotmányosság próbáját a jogszabály. Az áprilisi választásokat követően más civilszervezetekkel közösen akciót szerveztünk, amelynek célja az volt, hogy a cselekvőképességre vonatkozó szabályok vonatkozásában módosítsa a jogalkotó a jelenleg hatályos Ptk-t, illessze be a Parlament által elfogadott, de hatályba nem lépett Ptk. rendelkezéseit. Megkeresésünkre azonban azt a választ kaptuk, hogy az új polgári kódex kidolgozásáig nem lesz változás a törvény jelenleg hatályos szövegében.

Hajléktalanság, koldulás

2010. során a TASZ a szabadságjogokat érintő kérdésekben együttműködött a hajléktalan, illetve a hajléktalansággal veszélyeztetett emberek ellátásával és érdekképviselésével foglalkozó szervezetekkel. Az együttműködés első állomása volt az állampolgári jogok országgyűlési biztosának írott nyílt levél egy ellentmondásos véleménye kapcsán.

A Belügyminisztérium által közzétett az épített környezet védelméről szóló törvény tervezett, majd elfogadott módosítása lehetővé teszi, hogy az önkormányzatok szabálysértési szankcióval sújtsák a nem rendeltetésszerű közterület használatot. A tervezet indoklásából egyértelmű volt a jogalkotó szándéka, hogy az önkormányzatoknak kíván eszközt adni a közterületen történő alvás és lakás szankcionálására. A TASZ a Menhely Alapítvánnyal és A Város Mindenkié csoporttal közösen véleményt írt és sajtóközleményt adott ki, amely kritizálja a tervezett módosítást. A törvényjavaslat parlamenti vitájában arra kértük az érintett parlamenti bizottságokat – alkotmányjogi és szociális -, hogy nyújtsanak be módosító javaslatot, amely a közterület definíciójáról és funkciójáról szóló paragrafus elhagyásáról szól. Azonban a parlament szinte változatlan szöveggel fogadta el a törvényjavaslatot, amely 2011. január 1-jén hatályba lépett.

A TASZ 2005. és 2006. után 2011-ben 44 önkormányzati rendelet megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, amelyek az ún. néma koldulást és a guberálást tiltják, illetve szankcionálják.

Az alkotmánybírósági beadvány mellett létrehoztunk egy minta-beadványt, amellyel a majdani, a hajléktalanok közterületen való jelenlétét szankcionáló önkormányzati rendeletek megtámadásához kívánunk segítséget nyújtani.

A TASZ programvezetője a TASZ jelenti c. blogon írt a témában.

Az **életvégi döntésekre** vonatkozó szabályozás ahogyan TASZ 2009 nyarán végrehajtott felméréséből kiderül a gyakorlatban nem képes betölteni a szerepét – a megkérdezett országos intézmények közül mindössze egy számolt be életmentő vagy

életfenntartó beavatkozás visszautasításáról, s egy sem találkozott ún. élő végrendelettel. Az emberi méltósághoz való jog érvényesülésének megvizsgálását kértük az állampolgári jogok országgyűlési biztosától, valamint azt, hogy tegyen javaslatokat a jogalkotónak annak érdekében, hogy az egészségügyi törvénynek az életvégi döntésekre vonatkozó szakaszai a gyakorlatban érvényesülni tudjanak.

Nemzetközi tevékenységek

A programvezető részt vet az **Alzheimer Europe** két kiadványának elkészítésében. A Lawnet c. kiadvány minden évben egy, a demens emberek számára különösen jelentős témát dolgoz fel és veszi sorra az európai országokat és szabályozásukat. A 2010. évi kiadvány témája a gondnokságra és a cselekvőképességre vonatkozó szabályok voltak.

A másik kiadvány témája az ún. segítő technológiák (assistive technologies) és a hozzájuk kapcsolódó etikai kérdések voltak. A programvezető tagja volt annak a nemzetközi munkacsoportnak, amely az Alzheimer Europe ajánlásait megfogalmazta.

Európai Betegjogi Nap

A programvezető részt vett a Brüsszelben tartott 4. Európai Betegjogi Napon, amelyen Európa parlamenti képviselők indítványát mutatta be az Active Citizenship Network nevű ernyőszervezet. Az indítvány célja az Európai Betegjogi Nap hivatalos európai nappá tétele volt. A döntéshez szükséges aláírásszám azonban nem született meg a határidőig.

Betegjogi kutatás

Az Európai Betegjogi Napon tartott konferenciát megelőzően tartott két napos tréningen mutatta be az Active Citizenship Network a betegjogok érvényesülésének mérésére irányuló kutatási tervét. A kutatás az Európai Unió régi tagállamaiban 2007-ben folytatták, le ezt kívánja megismételni és a többi tagállamra, valamint nem uniós tagállamokra kiterjeszteni a tréningen bemutatott projekt. A magyarországi kutatást a TASZ koordinálta. Ennek része volt 3 kórházban végzett kérdőíves és résztvevő megfigyeléses vizsgálat, a betegjogokkal foglalkozó vagy betegek érdekképviselőt

ellátó szervezetek véleményének kérdőíves felmérése, valamint az egészségügyért felelős minisztériummal felvett kérdőív. A kutatás eredményeit 2011. áprilisában a betegjogi napon fogják a kutatásban résztvevők bemutatni.

A TASZ szervezete és bonyolította le az ENSZ Egészséghez való joggal foglalkozó special rapporteur-ja által kezdeményezett kelet-európai konzultációt. Az ENSZ megbízottja és munkatársai mellett még 10 európai ország és regionális szervezetek képviselői vettek részt 3 napos konzultáción 2010. november végén.

A TASZ vállalta, hogy a Lawyers Committee nevű, indiai székhelyű, egészséghez való joggal foglalkozó szervezet kezdeményezésére összeszedi azokat az határozatokat, döntéseket, amelyek az Alkotmánybíróság és a Legfelsőbb Bíróság hozott az egészséghez való jog témakörében. A project célja olyan folyamatosan frissülő, online adatbázis létrehozása, amelyben angol nyelven és eredeti nyelven is megtalálhatók az egészséghez való joghoz kapcsolódó, a legmagasabb fórumok által hozott döntések.

Egészségügyi dokumentáció

A TASZ közérdekű adatigénylással fordult az Egészségügyi Minisztériumhoz, a Betegjogi, Ellátottjogi és Gyermekjogi Közalapítványhoz, illetve az Egészségbiztosítási Felügyelethez annak érdekében, hogy a dokumentációval kapcsolatos panaszokról, illetve a fejlesztések tervezett irányáról képet kapjon. A tapasztalatok szerint a dokumentáció és annak nyelvezete, érthetősége gyakran okoz problémát. A válaszokból kiderült, hogy gyakoriak az egészségügyi dokumentációra vonatkozó panaszok, azonban a Minisztérium nem tervezett egységesítést. A kormányváltás után az egészségügyért felelős szakállamtitkárság elkészítette az ún. Semmelweis-tervet, amelyben szerepel ugyan a dokumentációk egységesítése, de a konkrét lépések még nem ismertek.

A TASZ segítséget nyújtott egy magánszemély és a Szent Imre Kórház között folyó levelésben az egészségügyi ellátásokról szóló betegtájékoztató nyilvánosságával kapcsolatban. Az Adatvédelmi Biztos megállapította, hogy a betegtájékoztatók közérdekű adatnak minősülnek.

Az **Egészségbiztosítási Felügyelet megszüntetéséről** írt [blogbejegyzést](#) a programvezető.

Abortusz

Az új Alkotmány koncepcióján dolgozó parlamenti bizottság egyhangúan támogatta a magzati élet védelmével foglalkozó javaslatot. Amelynek kapcsán Gulyás Gergely, a bizottság alelnöke azt nyilatkozta, hogy bár nem várható az abortusz szabályainak szigorítása, de lépéseket terveznek annak érdekében, hogy “jobban megértessék a nőkkel a döntésük súlyát”. A Parlament elé beterjesztett az új Alkotmány szabályozási elveiről szóló dokumentum az emberi élet védelméhez való jogot fekteti le, amely fogantatásától kezdve mindenkit megillet. A nyilvánosságra került dokumentumok és az alkotmányozást övező transzparencia hiány miatt nem világos, hogy milyen tartalom várható az új Alkotmánytól.

2010 decemberében a TASZ sajtóközleményt adott ki, amelyben a társadalmi vita szükségességére, a hatályos terhesség-megszakításra vonatkozó szabályokra és a szigorítás következményeire hívta fel a figyelmet.

Egészségügyi adatok, adatkezelés

A pécsi egyetemi kampuszon történt halálos kimenetelű lövöldözést követően hamar megismerhetővé vált az elkövető személye (neve, fényképe), illetve az ügyben nyilatkozó igazságügyi orvosszakértő különleges adatokat közölt az elkövető egészségügyi állapotára, korábbi kezeléseire vonatkozóan. Beadványban fordultunk az Adatvédelmi Biztoshoz, aki megállapította a személyes adatok védelméhez való jog sérelmét, s kilátásba helyezte, hogy kezdeményezni fogja a Büntető törvénykönyv szigorítását.

Sajtóhírekből értesültünk, hogy a nagykállói kórház pszichiátriai osztályán térfelügyelő kamerákat szereltek fel. Az intézmény igazgatójától levélben kértünk tájékoztatást az ügygel kapcsolatban, amelyre a mai napig még nem érkezett válasz.

Ismeretterjesztés, jogtudatosság-fejlesztés

A TASZ honlapjára feltöltött egy az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokkal kapcsolatos jogi tudnivalókról szóló 1x1-t.

A programvezető részt vett kerekasztal-beszélgetéseken intézeten kívüli szülés, szülés és az egészségügyi dokumentáció, illetve a magyarországi HIV/AIDS helyzet témaköreiben.

A programvezető 3 osztálynak tartott előadást a betegjogokról egy újjalotai gimnáziumban.

A programvezető részt vet egy, a Corvinus Egyetemen tartott beszélgetésen, amelyen az eutanázia kérdéseivel foglalkoztak a hallgatók.

Jogsegély

A programvezető és a programban dolgozó munkatársak rendszeresen válaszolnak telefonon, leélben és e-mailen érkező megkeresésekre. A leggyakoribb témák a következők: tájékoztatás, egészségügyi dokumentációval kapcsolatos megkeresések, intézeten kívüli szülés, egészségügyi adatok védelme, házi orvos-váltás, kötelező védőoltás, pszichiátriai betegek jogai. A jogi segítség nyújtás a jogok és jogérvényesítési módok ismertetésén túl, a panaszok megszövegezésében nyújtott segítséget, illetve megbízás alapján jogi képviselőt jelent.

Értelmi fogyatékos személyek jogaival kapcsolatos tevékenységek

A tevékenységeink célja az értelmi fogyatékos emberek alapvető jogai érvényesülésének előmozdítása, különösen az integráció és normalizáció területén. 2009 szeptemberében csatlakozott a TASZ-hoz Verdes Tamás, aki az értelmi fogyatékos emberek alapvető jogaival kapcsolatos tevékenységekkel kapcsolatos szakmai munkáért felel. Verdes Tamás gyógypedagógus és filozófus végzettségű, jelenleg az ELTE TÁTK szociológia Phd szakos hallgatója.

A fenti célkitűzés egyik kiemelt része a nagylétszámú, bentlakásos intézmények lebontása, az ún. kitagolás. Bár az Országgyűlés 1998-ban 2010 januárját írta elő az intézménytelenítés, a kitagolás határidejéül, a nevezett időpontig a kitűzött cél részben sem valósult meg. A jogalkotó a határidő lejártá után törölte azt a fogyatékos

személyek esélyegyenlőségéről szóló törvényből. A határidő törlése mellett más rendelkezésekt is tartalmazó módosítást véleményeztük.

A Budapest Közpolitika Intézettel közösen készít a TASZ egy **tanulmányt**, amely a kitagolás gazdasági, szociális hatásairól, a jövő szociálpolitikájáról és annak szinte valamennyi, értelmi fogyatékos embereket érintő aspektusáról szól. Ezen felül elkészítjük egy konkrét intézmény kitagolási tervét. A tervezés folyamatába igyekeztünk bevonni az érintetteket, szülőket, szakembereket, érdekképviselővel foglalkozó szervezeteket. A tanulmány elkészült részeit tárgyaló workshop február végén lesz, a tanulmány március 31-re készül el.

A **Nemzeti Fejlesztési Ügynökség** (NFÜ) által kiírt, 13 milliárd forintnyi európai uniós támogatás sorsáról és megfelelő felhasználásáról 2009 ősze óta folyik a vita. A TASZ több esetben is civil összefogást kezdeményezve nyílt levélben kérte a döntéshozókat, hogy a kitagolás céljának megfelelő módon, a fogyatékos személyek érdekeinek figyelembe vételével kerüljön sor a pályázat kiírására. Verdes Tamás tagja volt a pályázat előkészítő munkacsoportnak. A pályázat kiírására nem került sor egészen a mai napig. Az nyílt levelekről, egyeztetésekről, a megállapodásról, a folyamat további folytatásáról részletesen beszámoltunk a honlapunkon. Verdes Tamás az Élet és Irodalomba írt cikket az NFÜ-vel folytatott egyeztetésekről. Az NFÜ által elköltött támogatások átláthatatlanságáról szóló konferenciáról készített a TASZ videóprogramja beszámolót.

A fenti tevékenységek mellett 2010-ben elkezdjük a **nagylétszámú, bentlakásos, értelmi fogyatékos személyeket ellátó intézményekben a lakók alapvető jogainak érvényesülését monitorozó programunkat**. Az első látogatást a Fővárosi Önkormányzat darvastói intézetében tettük. A megyei önkormányzatok közül a Tolna megyeivel sikerült megállapodni, így meglátogattuk valamennyi megyei, értelmi fogyatékos embereket ellátó intézményt. A látogatásokról és tapasztalatakról készült jelentések, az intézményvezetők megjegyzéseivel a honlapunkon olvashatóak. 2010 során 6 intézményt látogattunk meg, a jelentések közül egyelőre 3 nyilvános.

2010 végén sikerült megállapodni a Nemzeti Erőforrás Minisztériumával a minisztériumi fenntartású intézmények meglátogatásáról, illetve Soltész Miklós felelős államtitkár támogató levelet írt a programhoz. A támogató levéllel keressük fel

azokat az önkormányzatokat, amelyekkel a tavalyi év során elkezdődött az egyeztetés, de a megállapodás megkötésére nem került sor.

Verdes Tamás és Kapronczay Stefánia több konferencián is beszéltek a kitagolásról, így többek között a Közép-Európai Egyetemen tartott „Mental Disability Advocacy” c. és az ENSZ-nek készülő UPR jelentés kapcsán a Külügy Minisztérium által szervezett konferenciákon.

Kapcsolódó videók:

Egy lépést előre, kettőt vissza

http://www.indavideo.hu/video/Egy_lepest_elore_kettot_vissza

Nem rehabilitáció – ember lerakat

http://index.indavideo.hu/video/Nem_rehabilitacio_ember_lerakat

Osztályfőnöki óra az autizmusról Kulka Jánossal

<http://tasz.hu/betegjog/osztalyfonoki-ora-az-autizmusrol-kulka-janossal>

A súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekek oktatáshoz való joga és annak a jogalkotás és a jogalkalmazás terén egyaránt mutatkozó hiányosságai szintén a TASZ érdeklődésének egyik fókuszába tartozik. A jogalkotót mind a választások előtt, mind azt követően megkerestük javaslatainkkal. Filmet készítettünk a súlyosan, halmozottan fogyatékos gyerekek tankötelezettségéről, illetve arról, hogy e kötelezettség nem terheli az iskolákat, nem kell felvenniük ezeket a tanulókat. Verdes Tamás cikke a Magyar Narancs 2010. évi 42. számában jelent meg. 2010 során igyekeztünk olyan családot találni, akinek jogi segítséget nyújthatunk a súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekük oktatáshoz való jogának érvényesítéséhez.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa jelentésben hívta fel a figyelmet a **fogyatékos fogvatartottak** jogait érintő visszásságokra. A jelentés megállapításainak és a konkrét lépéseknek a meghatározására az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium egyeztetést hívott össze, amelyek a választásokat követően nem folytatódtak.

Magyarország Alkotmánya szerint mindazok, akiket a bíróság **gondnokság alá helyez**, e döntéssel egy időben **automatikusan kizáródnak a választójog gyakorlásából** is. A TASZ több cikkben (Magyar Narancs, Fundamentum, Élet és Irodalom), illetve videóban (1, 2) hívta fel a figyelmet a rendelkezés tarthatatlanságára. A Strasbourg-i székhelyű Emberi Jogok Európai Bíróságának a tárgyban hozott elmarasztaló ítéletét követően levelet írtunk az igazságügyért felelős minisztériumnak. 2010. október 12-én konferenciát szerveztünk a gondnokság alatt lévők és a fogyatékos személyek választójogáról. A rendezvényen több, érintett szakma képviselőjén túl érintett személyek is felszólaltak.

Az értelmi fogyatékosokkal élő emberek jogait érintő kérdésekről is több blogbejegyzést született a ataszjelenti.blog.hu-n.

2010. november 8 –én az első TASZ filmklub keretében bemutattuk az Élek és szeretek c. filmet, illetve egy rövid beszélgetést követően levetítettük a Wittness által készített Élő példák c. filmet, amelynek a magyar feliratozását a TASZ végezte el.

A program munkatársai a TASZ videó advocacy tevékenységéről tartottak előadást az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karának rendezvényén.

A programvezető és a program munkatársai rendszeresen válaszoltak újságírói megkeresésekre, adtak nyilatkozatokat a TASZ által képviselt témakörökben.

IV. Drogpolitikai program

2010-ben a TASZ továbbra is Magyarország vezető drogpolitikai szervezete tudott maradni, és tovább növelte regionális és nemzetközi tevékenységét ezen a téren. Jogsegélyszolgálatunk továbbra is ellátja drogfogyasztók és az őket segítő szakemberek jogvédelmét, ennek során drogbetegeknek és kábítószer-fogyasztás miatt eljárás alá vont személyeknek ugyanúgy adunk jogi tanácsot, és biztosítunk esetenként jogi képviseletet, mint drogambulanciáknak vagy kórházak pszichiátriai osztályainak. A rehabilitációs szférából ugyanúgy fordulnak a TASZhoz

szakemberek, mint az alacsony küszöbű ártalomcsökkentő szolgáltatások (pl. túcsere-programok és szubsztitúciós terápiát folytatók) munkatársai.

A programot Sárosi Péter vezeti, a program további munkatársa Kardos Tamás (Médiamonitor program). Varga Tamás az EDPI koordinációs feladatait látja el.

A drogfogyasztók jogainak védelme Magyarországon

A sajtóból értesülhettünk arról, hogy február végén a rendőrség rajtaütött egy debreceni szórakozóhelyen tartott zártkörű bulin, mivel a rendőrség közleménye szerint lakossági bejelentést kaptak arról, hogy ott “kábitószeres parti” zajlik, ahová “csak előzetes telefonos bejelentés alapján lehetett bejutni”. A helyszínen 46 szórakozó fiatalot állítottak elő, közülük szinte mindegyiknek pozitív lett a vizeletmintája kábítószer-fogyasztásra. A média által csak “drogbuliként” aposztrofált rendezvényről a mentők két embert is kórházba szállítottak – az MTI tudósítása szerint “drogtúladagolás” miatt. A TASZ kiderítette, hogy a két fiatalot valójában a rendőrség bántalmazta, ezért kellett őket kórházba szállítani, a bulizó fiatalokat pedig még a helyszínen meztelenre vetköztették és testüreg-vizsgálatnak vetették alá. A TASZ panasza nyomán a Független Rendészeti Panasztestület megállapította, hogy súlyos alapjogsértés történt – a Félelem és reszketés Debrecenben című filmünket pedig több tízezer ember tekintette meg az Interneten.

Egy panaszos azért fordult a jogsegélyszolgálatunkhoz, mert 2010. márciusában éjjel egy vidéki városban előállították, és ennek során állítása szerint súlyosan sérültek a jogai. Hajnalban a helyi orvosi ügyeletre szállították a férfit, hogy ott vér- és vizeletmintát vegyenek tőle. A férfi azonban ezt arra hivatkozva tagadta meg, hogy éppen nincsen vizeleti ingere és arra kérte az orvost és a rendőröket, hogy várjanak egy kicsit. Ők azonban megtagadták a kérését, lefogták, a vizsgálóágyon hanyatt fektették, ahol az orvos erővel lehúzta a nadrágját és letépte az övét, amely a művelet közben el is szakadt, a nadrág övbújtató füleivel együtt. Ezután erővel felvezették a katétert, majd az inge ujját ollóval vágták fel, és vért vettek tőle. Mindez a rendőrség szerint teljesen törvényes volt. A jogi képviseletet ellátó TASZ álláspontja szerint azonban a húgycső-katéterezés invazív beavatkozásnak minősül, amihez a beteg írásbeli engedélye szükséges, kieroszakolása pedig súlyosan sérti a páciens önrendelkezéshez fűződő jogait. A Független Rendészeti Panasztestület kérésünknek

helyt adott és megállapította, hogy az erőszakos katéterezés súlyosan sértette a panaszos “tisztes eljáráshoz, valamint emberi méltósághoz, egészséghez és testi épséghez való jogát”, és ezt az állásfoglalását megküldte az Országos Rendőrfőkapitánynak is, aki köteles kivizsgálni az esetet – és reméljük a vizsgálat eredményeként levonja a megfelelő személyi és szakmai konzekvenciákat is. A Panasztestület állásfoglalása pedig felhasználható a bíróságon is.

2010. májusában egy főtí zenei fesztivál résztvevőivel szemben járt el a rendőrség, eközben pedig súlyosan sérültek a szórakozó fiatalok jogai: nyilvánosan kényszerítették őket vizelet-minta biztosítására a szabadban. A FRPT kimondta, hogy ez súlyos alapjogsérelemnek számít.

Drogriporter.hu

A TASZ drogpolitikai website-ja, a Drogriporter 2010-ben ugrásszerű fejlődésen ment keresztül az olvasóbázis szélesedése terén: a Facebook közösségi site-on létrehozott oldalunknak köszönhetően elértük a napi 1000 olvasó átlagot. A TASZ blogján a legtöbb blogbejegyzést a drogpolitikai program produkálta, ezek az írások kikerültek az Index címlapjának blogkretécébe is, ahol több ezer embert értek el. Videóink közül többet az Index videó-lepedőjére is sikerült elhelyeznünk, ami több tízezres nézettséget eredményezett.

Külföldi tevékenység

A TASZ EDPI (European Drug Policy Initiative) programján keresztül 2010-ben Csehországban, Lengyelországban, Svédországban, Romániában és Bulgáriában volt jelen. Külföldi partnereinkkel közös kutatási és advocacy akciókat szervezünk és filmeket készítünk. Az EDPI programon túl 2011-ben orosz, grúz és ukrán szervezeteknek nyújtottunk segítséget, elsősorban média és kommunikációs ügyekben.

Oroszország és metadon: megtörik a jég

A TASZ filmes csapata részt vett az orosz delegáció által szervezett sajtókonferencián Bécsben, az ENSZ Kábítószerügyi Bizottságának (CND) rendezvényén, ahol a világ

kormányainak képviselői megvitatták a drogszabályozási politikák égető kérdéseit. Itt kérdőre vontuk Viktor Ivanovot, a világ legnagyobb drogellenes ügynökségének, az oroszországi Szövetségi Drogellenes Irodának a vezetőjét, hogy országa vajon miért zárkózik el az utcai heroin gyógyszeres helyettesítését (metadon, subutex) megvalósító ártalomcsökkentő programok bevezetésétől. Ivanov úr válasza részben kiábrándító volt. Azt mondta, hogy nincs rá semmilyen bizonyíték, hogy a metadon-kezelés működik, és a posztszovjet országokban a metadon-terápia bevezetése eddig kudarcot eredményezett (ez nem igaz). Ugyanakkor elmondta azt is, hogy regionális szinten van lehetőség a metadon-programokkal folytatott kísérletekre (eddig egyetlen orosz tisztviselő sem mondott ilyet). Másnap egy nyilvános vitafórumon megkérdeztük Antonio Maria Costának, az ENSZ Kábítószer- és Bűnüldözési Iroda (UNODC) igazgatójának a véleményét is erről, aki egyet nem értését fejezte ki Ivanov úrral a metadon-kezelés hatékonyságával kapcsolatban. Hangsúlyozta ugyanakkor, hogy bár Ivanov általánosságban helytelenítette a metadon-kezelést, kijelentette azt is, hogy van lehetőség a metadon-programok regionális bevezetésére.

Ha fogyasztó vagy, halgass!

Egy 35 éves, egykori heroinfüggő férfi közel állt ahhoz, hogy két év nyolc hónap fegyházbüntetést szabjon ki rá a bíróság, az ítélet alapját az adta, hogy bár csekély mennyiséget találtak nála, évekre visszamenőleg összeadták az összes fogyasztását. Börtönbe végül nem kell mennie, mert a másodfokon eljáró bíró nem tekintette bizonyítottnak a korábbi fogyasztásokat. A férfinak a TASZ ügyvédje biztosította a jogi képviseletet, az esetről filmet is készítettünk, amelyről címdalmon számolt be az Index.hu hírportál. Ebben felhívjuk a fogyasztók figyelmét arra, hogy a rendőrségen ne vallják be a korábbi, már meg nem lévő, elfogyasztott drogmennyiségeket, ugyanis a rendőrség ezeket összeadja.

Liverpool: az ártalomcsökkentés gyökerei

A TASZ filmes csapata áprilisban Liverpoolban járt, ahol a Nemzetközi Ártalomcsökkentő Konferencián az ártalomcsökkentés kezdeteiről forgattunk. Az első Nemzetközi Ártalomcsökkentő Konferenciát Liverpoolban tartották 1990-ben, ahol néhány száz aktivista és szakember gyűlt össze, hogy megossza élményeit és elképzeléseit a drogprobléma egy új, pragmatikus és emberi jogon alapuló megközelítéséről. 20 évvel később, 2010 áprilisában a Nemzetközi Ártalomcsökkentő Szövetség Liverpoolban szervezte meg a 21. nemzetközi ártalomcsökkentő konferenciát, hogy tisztelegjen az ártalomcsökkentés egykori úttörői előtt, illetve

rámutatson az ártalomcsökkentés előtt álló új kihívásokra. A film az eltelt 20 év tanulságairól szólaltatja meg a helyi és nemzetközi szakembereket.

Drogmentes világ: szép álmom vagy káros utópia?

Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) jogvédő szervezet június 26-án, a kábítószerellenes világnap alkalmából filmvetítéssel egybekötött beszélgetést tartott a Gödör Klubban, melynek témája: vajon használt-e a világnak a drogtilalom? Az eseményről videófelvételt készítettünk, amely elérhető a YouTube-on.

INPUD - a Drogfogyasztók Nemzetközi Hálózata

A TASZ a liverpool-i konferenciát rövidfilmet készített a drogfogyasztók nemzetközi hálózatáról. A drogfogyasztói csoportok nemzetközi mozgalommá szerveződésére csupán 2006-ban került sor Vancouverben a Nemzetközi Ártalomcsökkentő Konferencián, ahol a drogfogyasztói csoportok küldöttei elfogadták a Vancouveri Nyilatkozatot. Ez a dokumentum kinyilvánítja a drogfogyasztók azon igényét, hogy bevonják őket az őket érintő politikák kialakításába mind a helyi, mind az országos, mind pedig a nemzetközi szinten. A Nyilatkozat egy olyan drogpolitika támogatására szólít fel, amely a moralizálás helyett az emberi jogokat és a tudományos bizonyítékokat helyezi előtérbe. Hamarosan létrejött a Drogfogyasztók Nemzetközi Hálózata (INPUD), egy olyan ernyőszervezet, amely globális szinten összehangolja a fogyasztói csoportok tevékenységét és a nemzetközi fórumokon egységes képviselőket biztosít a számukra. A TASZ 2009-ben közös tüntetést szervezett az INPUD-al az ENSZ bécsi székháza előtt a globális drogellenes háború ellen, a 2010-es liverpool-i ártalomcsökkentő konferencián pedig egy rövid filmet készítettünk az INPUD-ról brit, orosz, indiai, ausztrál, latin-amerikai aktivisták megszólaltatásával.

Naloxon elvitelre - a túléléshez való jog

A TASZ "Naloxon elvitelre - a túléléshez való jog" címmel filmet készített, amelyet a liverpool-i ártalomcsökkentő konferencián illetve a bécsi AIDS-konferencián forgattunk. A film megszólaltatja azokat a szakembereket, akik az Egyesült Államokban már évek óta olyan programokat működtetnek, amelyek Naloxont osztanak szét a drogfogyasztók között és tréningeken tanítják meg őket arra, hogyan előzzék meg a segítségével a túladagolások haláleseteket. Korábban szemináriumot is szerveztünk a túladagolások megelőzéséről és a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság ülésein is kértük a kormányzatot arra, hogy tegye elérhetővé a hasonló programokat a magyarországi drogfogyasztók számára.

Kábítószerügyi Koordinációs Bizottság és a drogstratégia

A TASZ drogpolitikai programvezetője az egész év során a civil szervezetek által delegált tagként részt vett a kormány fő drogügyi tanácsadó szervének, a Kábítószerügyi Koordinációs Bizottságnak (KKB) ülésein. 2010 a kormányváltás éve volt, ezért a bizonytalanság nyomta rá a bélyegét. Az előző kormány által elfogadott nemzeti drogstratégiát a Nemzetközi Ártalomcsökkentő Egyesület (IHRA) áprilisban kiadott globális jelentése is dicséretben részesítette és az Európai Unió egyik legprogresszívebb dokumentumaként mutatta be. A KKB decemberi ülésén Téglásy Kristóf főosztályvezető bejelentette, hogy a kormány számára a jelenleg hatályos nemzeti drogstratégia vállalhatatlan, ezért 2011 második felére új drogstratégiát alakít ki. Elmondta ezenkívül azt is, hogy december 13-i hatállyal - létszámgazdálkodási okokra hivatkozva - felmentették állásából a nemzeti drogkoordinátort, Portörő Pétert, és három másik munkatársát. A KKB, civil szervezetek által delegált tagjaiként – tiltakozásul - kivonultunk az ülésről. December 20-án hétfőn a négy nagy szakmai ernyőszervezet - a Magyar Drogrevenenciós és Ártalomcsökkentő Szervezetek Szövetsége, a Magyar Addiktológiai Társaság, az Ártalomcsökkentők Szakmai Országos Egyesülete és a Magyar Drográpiás és Rehabilitációs Intézetek Szövetsége - sajtótájékoztatót tartott a Godot Kávézóban. A TASZ által szervezett sajtótájékoztatón bemutatták azt a közös nyilatkozatot, amelyben kiállnak a jelenleg hatályos drogstratégiában megfogalmazott célkitűzések és alapelek mellett, ezenkívül felszólítják a kormányt arra, hogy hívja össze a KKB rendkívüli ülését és üljön tárgyalóasztalhoz a szakmai szervezetek képviselőivel.

Prágai nyilatkozat

A TASZ videós csapata októberben részt vett a Városi drogpolitikák c. nemzetközi konferencián Prágában, ahol a polgármester mutatta be a városi drogpolitikák progresszív alapelveit lefektető nyilatkozatot – erről a TASZ filmet forgatott, amely elérhető a YouTube videómegosztó oldalon.

Visszaélés a kezelés nevében

A becslések szerint Kambodzsában, Kínában, Laoszban, Vietnámban és Thaiföldön mintegy 400 ezer ember raboskodik hasonló helyeken, a fellebbezés vagy bármilyen jogorvoslat lehetőségének teljes hiányában. A TASZ rövid filmje – Abuse in the name of treatment - ezekről a tábороkról szól, és arról a küzdelemről, amelyet más szervezetekkel együtt a nemzetközi politikai fórumokon vívunk ezeknek a tábороknak a bezárásáért. Sokan szkeptikusak azzal kapcsolatban, hogy a jogvédő szervezetek “hőbörgésének” bármiféle kézzelfogható haszna lenne. A filmünkből azonban

kiderül, hogy a kezdeti agyonhallgató stratégia ellenére ma már az ENSZ és az EU vezető tisztviselői egyaránt a “szociális központok” azonnali bezárását követelik – és ez főleg annak köszönhető, hogy a jogvédők szívós tényfeltáró munkája során napvilágra került a táborlakók nyomorúsága és kiszolgáltatottsága. A változás lehetséges: a koh kor-i tábor a nemzetközi tiltakozás következtében bezárták, jelenleg az ENSZ ügynökségei arról próbálják meggyőzni a kambodzsai kormányt, hogy tegye ezt a többi hasonló “szociális központtal” is. A filmünket a Nemzetközi Ártalomcsökkentő Konferencia filmszociális filmfesztiválja a legjobbak közé válogatta be.

V. Politikai Szabadságjogi Program

A program elsősorban a szólás- és sajtószabadsággal, valamint a gyülekezési joggal kapcsolatos ügyekre koncentrált 2010-ben. E program foglalkozott az alkotmányozási folyamattal kapcsolatos kérdésekkel is. A programot Simon Éva jogász vezeti, munkáját Szigeti Tamás PhD hallgató segítette. A Romaprogram, mely korábban nagyrészt e program alá tartozott, önálló szervezeti egységgé vált a TASZon belül.

Médiával kapcsolatos jogszabályok

Az országgyűlés 2010-ben teljesen átalakította a médiával kapcsolatos szabályozás körét. A TASZ mind a szabályozás módját, mind annak tartalmát komoly kritikákkal illette. A szabályozás elleni fellépés bár sokszor tűnt széles körűnek és látványosnak, valójában sok esetben a TASZ volt az egyetlen, megalapozott szakmai kritikákat megfogalmazó szervezet.

A TASZ 5 különböző anyagban kritizálta a jogalkotást: TASZ álláspontot készítettünk a szabályozás koncepcionális kérdéseiről¹, az első médiatörvényről², a tv-hez érkezett módosító javaslatokról³, a második médiatörvényről⁴, és egy

¹ <http://tasz.hu/szolasszabadsag/12-pont-mediaszabalyozasrol>

² <http://tasz.hu/szolasszabadsag/tasz-allaspontja-sajtoszabadsagrol>

³ <http://tasz.hu/szolasszabadsag/tasz-allaspontja-mediatorvenyhez-benyujtott-uj-modosito-javaslatokrol>

⁴ <http://tasz.hu/szolasszabadsag/tasz-allaspontja-mediaszolgaltaasokrol-es-tomegkommunikaciorol-szolo-torvenyjavasla>

összefoglaló anyagot a szabályozásról⁵. A kritikák (jogi és szakmai) mellett alternatív megoldásokat is javasoltunk a szigorú szabályozás helyett, és igyekeztünk a nemzetközi figyelmet is felkelteni a téma iránt, angol nyelvű anyagok publikálásával.⁶ Decemberben kezdtük el írni az első médiatörvénnyel kapcsolatos alkotmánybíróági indítványunkat.

Alkotmányozási folyamat

Az alkotmányozási folyamat elejétől világossá tettük aggályainkat az új Alkotmány megalkotásával kapcsolatban. A TASZ meghívást kapott az Alkotmány-előkészítő Eseti Bizottság munkájába, de a felkérésre adott nyilvános válaszban a részvételt elutasítottuk: e tény sajtóban való megjelenése volt az első jele annak, hogy a civil szervezetek egy része elutasítja a folyamatot. 2010 folyamán elősorban az alkotmányozási procedúra átláthatatlanságát, kiszámíthatatlanságát és nem világos céljait kritizáltuk.

Jogalkotási elemzések

Két másik civil szervezettel, az Eötvös Károly Intézettel és a Magyar Helsinki Bizottsággal közösen májusban döntöttünk arról, hogy rendszeres elemzéseket végzünk a jogállami intézményeket és a szabadságjogokat érintő jogalkotási folyamatokról. Az elemzéseket közösen terjesztettük, az első rész 2010 nyarán, a második 2010 őszén készült el.

<http://tasz.hu/szolasszabadsag/masodik-jogalkotasi-hullam-elemzese-jogallam-lebontasa>

Levél a Velencei Bizottságnak

⁵ <http://tasz.hu/szolasszabadsag/mediatorveny-elemzese-elso-resz>

⁶ <http://tasz.hu/en/freedom-of-speech/statement-hclu-regarding-new-amendment-proposals-presented-relation-media-law> also: <http://tasz.hu/en/freedom-speech/hclu-protests-against-proposed-new-media-legislation>

A TASZ felhívására számos civil szervezettel közösen hívtuk fel a Velencei Bizottság és az Európa Tanács figyelmét a magyar Alkotmánybíróság jogköreinek csorbítására. Az akció nagy mértékben árult ahhoz hozzá, hogy később az új Alkotmányt elemezve a Bizottság határozot kritikát fogalmazzon meg az Alkotmányozási folyamat, és az AB jogköreinek csorbítása ügyében.

Holokauszt-tagadás tényállás kiegészítése

A TASZ korábban jelezte, hogy sem a tartalom-alapú szólásszabadság korlátozással, sem a Holokauszt tagadás kriminalizálásával nem ért egyet. A Holokausztot tagadó személyek büntethetőségét a szocialista többségű parlament teremtette meg, az új parlament 2010 nyarán kiegészítette a tényállást a kommunista rendszerek bűneinek tagadásának tilalmával is. 2010 őszén a TASZ a tényállást indítvánnyal támadta meg az Alkotmánybíróságon.

A TASZ álláspontja szerint a nemzeti szocialista és kommunista rendszerek bűneinek tagadásának tiltása több ok miatt is alkotmány sértő.

1. Normavilágosság követelménye

A tényállás nem felel meg a normavilágosság követelményének. A Btk. 269/C.§ szövege olyan összetett, definiálatlan szavakat használ („más emberiség elleni cselekmény”), amelyek tartalma a jogrendszer más normái által nem definiáltak. Nem lehet pontosan értelmezni, hogy mely nemzeti szocialista és mely kommunista rendszerekre vonatkozik a tiltás. □A nemzeti szocialista rendszer Magyarországon 1944 októberétől, a Szálasi kormány hatalomra jutásától regnált. Ily módon értelmezhető úgy is, hogy a munkaszolgálatlalt és koncentrációs táborokkal kapcsolatban, kizárólag erre az időszakra vonatkozna a tiltás. A kommunista rendszerek 1917 óta a világ számos országában léteznek. Ezek a rendszerek ma nem mind ismerhetőek meg teljességükben. Csak egy példával élve: az észak-koreai megsemmisítő táborokról nincsenek pontos és megbízható információink. Azonban ezek tagadása vagy kétségbevonása is büntetőjogi felelősséget keletkeztet.

2. Az öncenzúra veszélye

A szólásszabadságát gyakorló jogalany mérlegelni kénytelen akár a tényállás hatálya

alá nem tartozó tartalmú véleményének ismertetése során is. Ezzel a véleményt formálni akarókat jelentős öncenzúrára kényszeríti a norma.

3. Büntetőjog ultima ratio jellege

A büntető törvénykönyvi tényállások megalkotása során a jogalkotónak figyelembe kellett volna vennie a büntetőjog ultima ratio jellegét, azaz a büntetőjog csak végső eszközként vehető igénybe akkor, ha az igénybevétel szükséges és arányos. A köznyugalom sérelme nem felel meg ennek az elvárásnak.

4. Kutatás szabadsága

Az Alkotmányban biztosított tudományos élet szabadságát és a tanítás szabadságát aránytalanul korlátozza az új tényállás. A normaszöveg alkalmazása oda vezethet, hogy a büntető bíróságoknak tudományos kérdésekben kell állást foglalniuk. Annak megítélése, hogy egy totalitárius rendszer bűneit jelentéktelen színben tünteti-e fel egy történelmi mű, ahhoz a történettudomány álláspontját kell ismernie és mércéül alkalmaznia a bíróságnak. A bíróságok által nem eldönthető kérdés, hogy az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc 223 forradalmárát halálra ítéelő igazságszolgáltatás emberiség elleni cselekményt hajtott-e végre ; vagy hogy a vörös khmerek kambodzsai kommunista pártjának népirtása jelentősebb volt-e a náci népirtásnál.

<http://tasz.hu/szolasszabadsag/alkotmanybirosaghoz-fordult-tasz>

Alkotmánymódosítáok

A parlament 2010 nyarán számos esetben módosította az Alkotmányt. A TASZ a szakmai kritikák mellett elemzéseiben rámutatott, hogy a módosítások a legtöbb esetben mindeféle szakmai vagy társadalmi vita nélkül következtek be.

A módosítások érintették az Alkotmánybíróság tagjainak jelölését, a szólásszabadságot és a parlamenti képviselők számát.

<http://tasz.hu/szolasszabadsag/tasz-allaspontja-az-alkotmanybirosag-tagjainak-megvalasztasarol>

<http://tasz.hu/szolasszabadsag/civilek-tiltakoznak-az-alkotmanybirosag-tagjainak-tervezett-jelolese-ellen>

Egyéb, TASZ-álláspontokkal kritizált törvények

Három csapás Btk-módosítás

<http://tasz.hu/szolasszabadsag/tasz-velemenye-harom-csapas-javaslatrol>

Miért aggályos istent törvénybe iktatni?

A TASZ levelet írt a frakcióvezetőknek, valamint az Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottság és az Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottság elnökének. Arra kértük a képviselőket, hogy gondolják át, milyen tartalommal fogadják el a Trianon emléknapról szóló törvény preambulumát. A TASZ álláspontja szerint aggályos, ha isten neve szerepel a Magyar Köztársaság Országgyűlése által alkotott jogszabályokban.

<http://tasz.hu/szolasszabadsag/miert-aggalyos-ha-isten-szerepel-torvenyben-levelet-irtunk-az-illetekeseknek>

Jogesetek

Rágalmazási eljárás Gerényi Gábor ellen

Egy újságíró illetett erős kritikával egy olyan honlapot, amely ügyfelek tízezreit tévesztette meg. A kritizált honlap üzemeltője rágalmazás miatt feljelentetett az újságírót, aki a TASZhoz fordult, az ügyben első fokon elértük a felmentést.

Becsületsértési ügy egy tüntetésen használt jelszó miatt

Egy szombathelyi egyszemélyes tüntetésen a tüntető „Számolják fel a rasszista rendőrséget!” feliratú transzparenst tartott a magasba. A rendőrség illetékesei büntetőeljárást indítottak a transzparenst miatt, a TASZ azért vállalta el a tüntető képviselőjét, mert meggyőződésünk, hogy demokráciában a közhatalmat

gyakorlóknak, így a rendőrségnek is el kell viselniük a fentihez hasonló, akár megalapozatlan kritikákat is.

Az ügyben első fokon elértük a felmentést.

Tilos Rádió Ice-T ügy

A TASZ jogásza nyújtott segítséget a Tilos Rádiónak, amikor 2010 decemberében a Médiahatóság eljárást indított a rádió ellen, amiért a trágár szövegre való figyelmeztetés nélkül adta adásba az amerikai repper egy számát. A TASZ segítségével megírt Tilos-válasz után a hatóság elállt az eljárástól és a szankciótól.

Szar bor-ügy

Uj Péter, az index.hu főszerkesztője és a Népszabadság publicistája egy írásában egy borkereskedő olcsó borait „szarnak“ minősítette, amiért a cég ellene rágalmazási eljárást indított. A magyar bíróságok jogerősen is megállapították a bűncselekmény elkövetését, és megrovásban részesítették az újságírókat. A TASZ az ügyet elvállalva az Európai Emberi Jogi Bírósághoz fordult.

Tomcat ügyek

A TASZ 2010-ben négy olyan blogger képviselőt látta el, akik egy Tomcat nevű, szélsőséges nézeteiről ismert bloggert kritizáltak. Tomcat a „náci szimbólum“, „rasszista“ „gyűlöletért felelős“ kifejezések miatt indított büntetőeljárásokat. A TASZ eddig a 4 ügyből hármát megnyert, és egyet elveszített. Az ügyeket azért vállaltuk, mert fontosnak tartjuk a közszereplők fokozott kritizálhatóságát.

Verók becsületsértési ügy

Budapest VI. kerületének korábbi polgármestere híres arról, hogy mindenkit beperel, aki kritizálni merészeli, vagy az önkormányzat korrupciógyanus ügyeit vele hozza összefüggésbe. A TASZ egy olyan feljelentett személy képviselőt látja el, aki egy

utca performansz keretében egy gúnydalt adott elő a politikusról. Az ügyben 2010 végéig nem született döntés.

A TASZ a fentieken túl számos ügyben nyújtott segítséget újságíróknak, magánszemélyeknek és civil szervezeteknek szólás és vélemény-nyilvánítási szabadsággal kapcsolatos ügyekben, valamint részt vett az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának Universal Periodic Review eljárással kapcsolatos magyar civil árnyékjelentés, és a vonatkozó hazai konferenciák szakmai programjának alakításában kidolgozásában.

Sajtómegjelenések

A program tevékenysége 2010 folyamán a következő médiumokban jelent meg:

MTV1, Atv, HírTV, RTL, TV2
Kossuth Rádió, Klubrádió, Civil Rádió, Inforádió, Radio Cáfé, Tilos Rádióó
fn.hu, hirszerzo.hu, Hvg.hu, Index.hu, nol.hu, Origo.hu, Transition Online
Népszabadság, Népszava, Magyar Hírlap, HVG, Time Out Budapest.
BBC, National Public Radio, Le Monde, El Pais.

Konferenciák, előadások, találkozók

UPR – Working Group. Organized by the Ministry of Foreign Affairs: Freedom of Assembly – The Need of Amendment, 2010 February, Eva Simon

előadás

The New Civil Code, Budapest. Organized by the Ministry of Justice and Law Enforcement: New Civil Code: The New Regulation in Relation to the Press, 2010 March, Eva Simon

előadás

Civil Liberties Network Meeting, New York. Organized by the OSI: Holocaust Denial: a Case Study in Hungary 2010 May, Eva Simon

Telekom Akadémia: Rethinking Data Protection, 2010 June, Eva Simon
Presentation

On 29th September 2010, Ybl Palace 'Does Hungary need a new constitution?' debate organized by the Hungarian based English speaking debate initiative: Common Sense Society, Szigeti Tamás

<http://www.common sensebudapest.com/en/2010/09/does-hungary-need-a-new-constitution/>

kerekasztal-beszélgetés

Connectas X International Human Rights Colloquium, Brasil, Sao Paulo 2010 October, Eva Simon

előadás

Internet Hungary, Siófok, 2010 október, Simon Éva

Roundtable discussion

Korrektúra Média Konferencia, Tihany, 2010 November, Eva Simon

Roundtable discussion

Naumann Alapítvány: "Demokrácia liberalizmus nélkül? Kapitalizmus piacgazdaság nélkül? - liberális álláspont liberális párt nélkül, Budapest, 2010 November, Eva Simon

Kerekasztal

Beszélő est – A törvény szövedéke, Budapest, 2010 December, Eva Simon

Kerekasztal

Publikációk

szuveren.hu, Szigeti Tamás: 'Vélemények piaca vagy jegyrendszer?' (<http://szuveren.hu/december>). 'A félelem kegyetlen törvénye.'<http://szuveren.hu/november>) 'Kínai paradoxon'<http://szuveren.hu/> (november). 'A melegék házassága Kaliforniában'<http://szuveren.hu/> (október). 'Nyilvános meghallgatás.'<http://szuveren.hu/szeptember>). 'Az első csapás: a három dobás.'<http://szuveren.hu/szeptember>).

A Szabadság legyen a főszabály, Egy liberális médiakoncepció, közösen Bajomi-Lázár Péterrel, Simon É. 2010. szeptember

Mindenki tudja, hogy kutya vagy, Simon É., in. A személyiség burkai – ünnepi kötet, 2010 December, Budapest.

‘A közjogi cinizmus rendszere’, Szigeti Tamás. Népszabadság. 2010. Július 20.

TASZ jogsegélyszolgálat

A TASZ jogsegélyszolgálat nem egy általános jogsegélyszolgálat. Hatósági diszkriminációs romaügyekben, rendőri visszélésekkel, drogfogyasztással kapcsolatban, pszichiátriai kezelésekkkel, adatvédelemmel, politikai szabadságjogokkal és közérdekű adatok nyilvánosságával összefüggő ügyekben tudunk segíteni a hozzánk fordulóknak. Célunk nem az elvállalt ügyek számának folyamatos növelése, hanem az, hogy - miközben tanácsadással segítsünk az ügyfeleknek – a pervitelek és képviseltek során olyan ügyeket vállaljunk el, melyekkel precedens jellegű problémák kezelhetők, befolyásolható a joggyakorlat és a jogalkalmazás, valamint melyekkel segíteni tudjuk a jogalkotási folyamatokat. A TASZ jogásai a stratégiai pervitel tevékenység keretein belül rendszeresen indítanak pereket ügyfelek nélkül is: az ilyen perekre okot adhat valamilyen TASZ-program tevékenysége, vagy valamilyen jogszabállyal, joghézzaggal kapcsolatos probléma észlelése.

Szóbeli tanácsadás

A jogsegélyszolgálatot az érdeklődők változatlanul személyesen hetente kedden, délután 14:30 és 16:30 óra között vehetik igénybe. Ebben az időben társaságunk ügyvéd munkatársai várják az ügyfelek drogfogyasztással, betegjogokkal, adatvédelemmel és pszichiátriai ügyekkel és más esetekkel kapcsolatos jelentkezését. Az esetek túlnyomó részében csak jogi tanácsadást nyújtunk. Hatóság (rendőrség, bíróság stb.) előtti képviseltek stratégiai szempontból jelentősebb ügyekben vállalunk.

Beszámolónk a 2010. január 1. napjától 2010.december 31. napjáig terjedő időszakban történt tanácsadásokkal foglalkozik. Azon ügyek összefoglalását, tapasztalatait, amelyekben a Társaság a Szabadságjogokért **jogi képviseletet is** vállalt - és amelyek szintén a jogsegélyszolgálat keretein belül kerültek felvételre - külön fejezet tartalmazza.

A szóbeli tanácsadások száma az előző évi adatokkal összevetve nem változott, havonta átlagosan 10 új esettel találkoztak a szóbeli tanácsadáson dolgozó ügyvédek, de a forgalom ennél nagyobb, mivel az ügyfelek egy része többször is megjelenik, vagy az iratok áttanulmányozása után új időpontot adunk nekik.

A jogsegélyszolgálat telefonon és emailen is elérhető. Telefonon hetente átlagosan 10-15, emailen 5-8 megkeresést kapunk.

Továbbra is nagyon jellemzőek a **drogfogyasztással**, valamint az azzal összefüggő jogszabályokkal kapcsolatos megkeresések, továbbra is az úgynevezett lágy drogokkal összefüggő illetve az elfogyasztott kábítószer összegzéses gyakorlat miatti kérdésekkel fordultak hozzánk.

A **pszichiátriával és betegjogokkal** kapcsolatos esetek aránya a korábbi időszakhoz képest emelkedést mutat, az ügyek túlnyomóan a gondnokság alá helyezési illetve a gondnokságot felülvizsgáló eljáráshoz kötődnek. Ezen a területen jogi képviseletet is vállaltunk.

A betegjogokon belül 2010-től megjelentek azok az ügyek is, amelyekben az ügyfelek a **védőoltásokról**, illetve azok elmaradásának jogi következményeiről, továbbá az **otthonszülés** jogi szabályozásáról érdeklődtek.

Adatvédelemmel és közérdekű adatokkal összefüggő ügyekben változatlan az érdeklődés, elsősorban közérdekű adat igényléssel kapcsolatban kérnek felvilágosítást és segítséget a TASZ-tól. Ezekben az ügyekben általában tanácsot adunk, de néhány esetben jogi képviseletet is elláttunk. A képviseletre elvállalt ügyeket részletesen a beszámoló közérdekű adatokkal kapcsolatos részében találhatók.

A **gyülekezési joghoz** kapcsolódó megkeresések közül két ügyet is vállaltunk. Ezek részletes leírása a beszámoló gyülekezési joggal kapcsolatos részében található.

Egyre nő az olyan ügyek száma, amelyek nem tartoznak a TASZ profiljába, alapjogot nem érintenek, így rövid szóbeli tájékoztatáson és esetleg kompetenciával rendelkező más szolgálathoz vagy ügyvédhez irányításon kívül más segítséget nekik nem tudunk nyújtani. Ez a megkeresések kb. 35 %-át jelenti.

Írásbeli tanácsadás

Sokan kérnek segítséget a TASZ-tól levélben vagy e-mailben, nekik írásban válaszolunk, és amennyiben indokoltnak tartjuk, megkérjük az ügyfelet, hogy személyesen is jöjjön el a jogsegélyszolgálatra. Erre a tanácsadási formára elmondható, hogy túlnyomó többségében olyan problémával fordulnak hozzánk, melyek nem tartoznak a profilunkba. Sok közöttük a munkajogi, családjogi és büntetőjogi, illetve szabálysértési ügy, melyek alapjogokat nem érintenek.

Többen érdeklődtek konkrét kábítószeres bűncselekménnyel kapcsolatban az elterelésről, illetve a büntetőeljárás menetéről, őket tájékoztatjuk a tudnivalókról.

Képviselet ügyek

2010-ben három **gondnoksági ügyben** láttunk el képviselést.

Az egyik, még korábban indult esetről gondnokság megszüntetése iránti perben segítettünk, ahol kedvező szakvéleményt vártunk, mert az ügyfél rendezett körülmények között él, folyamatosan jár kezelésre, ügyeit képes önállóan intézni, dolgozik. Ennek ellenére a szakértő szerint továbbra is indokolt a gondnokság, de ennek elfogadható magyarázatát nem adta. A bíróság a tanúk meghallgatása után a gondnokságot megszüntette. Az ítélet első fokon jogerőre emelkedett, a gyámhatóság nem fellebbezett.

Egy 28 éves fiatalember még tavaly keresett fel minket, 2007-ben helyezték gondnokság alá. Azóta folyamatosan jár kezelésre, gyógyszereit szedi, egyetemre jár, oktatói szerint érdemes tanulmányait befejeznie. Gondnoka nem hajlandó kifizetni az ügyfél bankszámlájáról a tandíjat, többek között emiatt is szeretné maga intézni a pénzügyeit. **Az első félévben két tárgyalást tartott a bíróság az ügyében, még akkor megtörtént a szakértő kirendelése is. 2010 őszére készült el a szakvélemény, ami kedvező volt, azonban a gyámhivatal álláspontja szerint nem lenne indokolt a gondnokság megszüntetése, amit a bíróság is osztott (és mi is, ugyanis az ügyfél nem együttműködő, felelőtlen, a realitásokkal és saját lehetőségeivel nincs tisztában), ezért a keresetünket elutasította. A megbízást felmondtuk.**

Egy 33 éves nő ellen amiatt indítottak gondnokság alá helyezési pert, mert magánéleti problémái miatt súlyos alkoholbeteg lett. Amikor benyújtotta a gyámhivatal ellene a keresetet, akkor már járt kezelésre, és 2009. májusa óta absztinens. Munkát viszont nem kapott, mivel jelentkezéskor elmondta, hogy ideiglenes gondnoka van, így nem alkalmazták sehol. 2009-ben egy tárgyalás volt. 2010 év elején elkészült az elmeorvos-szakértői vélemény, amely rendkívül kedvező volt, így erre tekintettel a bíróság megszüntette a gondnokság alá helyezési eljárást.

Három tavalyi **rágalmazás illetve becsületsértés** miatt indult ügy folytatódott az idén, és új megkeresések is voltak **szólásszabadsággal** kapcsolatos ügyekben.

A Tomcat (alias Polgár Tamás) magánvádló által egy blogger ellen indított ügy jogerősen is befejeződött, a Fővárosi Bíróság a vádlottat felmentő ítéletét a harmadfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla helybenhagyta. A feljelentő azt kifogásolta, hogy a blogger náci szimbólumnak nevezte őt, de a bíróság szerint ez nem lépi túl a szabad véleménynyilvánítás kereteit.

Egy korábbi, szintén Tomcat által, és szintén egy blogger ellen indított ügyben is született elsőfokú ítélet. A magánvádló azt sérelmezte, hogy róla a vádlott azt állította, hogy a főpolgármestert krémessel dobta meg, valamint nácinak titulálta, emellett azt állította, hogy pénzt sikkasztott, illetve társaival együtt molotov-koktélt dobott egy

jegyirodára. A bíróság az utóbbi két kijelentésről vélte úgy, hogy megvalósítják a rágalmazás bűncselekményét, ezért a vádlottat bűnösnek mondta ki és pénzbüntetésre ítélte. Fellebbeztünk, így az ítélet még nem jogerős.

Két, a nógrádmegyeri Cigány Kisebbségi Önkormányzati tag ellen rágalmazás miatt folyó eljárásban a Balassagyarmati Városi Bíróságon felmentő ítélet született, amit másodfokon hatályon kívül helyeztek, egyúttal az elsőfokú bíróságot új eljárásra kötelezték, mert nem derítette fel teljesen a tényállást.

Egy civil aktivista 2010. márciusában fordult hozzánk védelemért, mert rágalmazás miatt feljelentette őt Verók István VI. kerületi polgármester. Az aktivista a terézvárosi piac nagy port felverő eladási kísérletéről és más, helyi közéleti, korrupció-gyanús ügyekről egy dalt adott elő ("Millió. millió. millió zsebbe száll") a terézvárosi és erzsébetvárosi polgármester portréja előtt. Az ügy elsőfokú lezárása októberben várható. Álláspontunk szerint a polgármesternek, mint közszereplő politikusnak tűnie kell a rá nézve sértőnek tűnő véleményt.

A Tartalomszolgáltatók Egyesületének elnöke 2010. júniusában fordult hozzánk védelemért, aki a Hír tv-ben 2010. január 11-én meghívott szakértőként kritizált egy internetes ingatlan-hirdető honlapot, ahol az első 30 nap ingyenes, utána automatikusan fizetős lesz, de az erre vonatkozó tájékoztatás nem egyértelmű és a regisztráció törlése akadályozott. Ezt követően száznál is több panasz érkezett az Egyesülethez. A Gazdasági Versenyhivatal nem kifogásolta a gyakorlatot, de az adatvédelmi biztos szerint aggályos a honlap gyakorlata. A honlapot üzemeltető (jelenleg offshore) cég rágalmazásért feljelentette az egyesület elnökét. Az eredménytelen júniusi bírósági meghallgatást követően tárgyalást az ügyben a bíróság még nem tűzött ki. Megítélésünk szerint az elnöknek kötelessége volt megalapozott aggályait nyilvánosan kifejezni, szó sincs arról, hogy bűncselekményt követett volna el.

A sajtószabadsággal és művészi alkotás szabadságával összefüggésben 2010. márciusában zárult le az a szabálysértési eljárás, melyben rongálás miatt tett feljelentést a BRFK XII. kerületi Rendőrkapitánysága (a TASZ négy főnek biztosított védelmet). 2009 nyarán egy angol művésznő két segítőjével latex emberi kezett tett a

Budapest XII. kerületi turul szobor szájába, melyet lefényképezett. Az akciónál jelen volt az index sajtóriportere, továbbá egy művészettörténész hallgató is. A helyi képviselőtestület egyik bizottsági tagjának bejelentésre a rendőrök mindenkit igazoltattak, a riporter sajtós igazolványát is felmutatta. Végül a példamutató bírósági döntés szerint a cselekmény nem jogellenes, nem kihívóan közösségellenes, a művészi alkotás a legnagyobb kímélettel jött létre. A sajtó munkatársától a BRFK ügyvédünk megkeresésére írásban bocsánatot kért.

Végre lezárult az az ügy, melyben Bayer Zsolt jobboldali publicista újságíró tett feljelentést egy újságíró ellen bitorlás bűncselekmény miatt. A jelenleg nem üzemelő Matula.hu internetes újság egyik számában a jobboldali írott sajtóból szemezgettek, és pár cikket saját nevük alatt tettek ki a portálra. Arra voltak kíváncsiak, hogy az olvasók észre veszik-e, hogy ezeket nem ők írták viccből, hanem valóban megjelentek különféle újságokban. A Matula impresszumában egyébként az szerepel, hogy „a Matula Magazin hazudik”. Ügyfelünknek a cikk megjelentetéséből természetesen nem származott anyagi haszna, mivel a lapot szórakozásból üzemeltették. **Az eljárás több mint három évig húzódott, a feljelentő több tárgyalásra nem jött el, végül a bíróság a vádlottat bűncselekmény hiányában felmentette, ugyanis a nem látta bizonyítottnak, hogy a feljelentőnek az eset miatt anyagi kára keletkezett, ami pedig a bűncselekmény tényállási eleme.**

Kábítószerfogyasztás miatt indult büntető ügyekben is látunk el védelmet, ezen a területen elsősorban akkor vállalunk képviseletet, amikor az elfogyasztott mennyiség összegzése miatt a vádlott eszik az elterelés lehetőségétől. Ezt a problémát stratégiai jelentőségűnek tartjuk, mert a jogszabály értelmezése álláspontunk szerint teljes mértékben szembe megy a jogalkotói szándékkal, mely szerint a kábítószerfogyasztóknak biztosítani kell az elterelést. E szemponthoz ráadásul kifejezett társadalmi érdek társul akkor, amikor a gyanúsított kábítószer-függő: márpediga probléma pontosan azokat érinti, akik függőségük miatt rendszeresen szereznek meg kábítószer-t.

Két ilyen ügyünk van, az egyikben év végén emeltek vádat csekély mennyiségnél több kábítószer megszerzése miatt. Ügyfelünk a rendőrségen elmondta, hogy mióta és mennyi kábítószer-t használt, ezeket a mennyiségeket összeadták, és a becslés szerint

ez meghaladta a csekély mennyiség felső határát, ezért nem engedték elterelésbe. Tárgyalást még nem tűztek ki.

A másik esetenél már született első fokú ítélet, heroinista ügyfelünket jelentős mennyiségű kábítószer megszerzése miatt. 2 év 8 hónap fegyházbüntetésre ítélték. A 35 éves férfi 1999-től fogyasztott heroint, de a szakértők szerint nem alakult ki nála kábítószerfüggőség, annak ellenére, hogy elvonókezelésen is volt, ahol heroinfüggőséget diagnosztizáltak. Az elfogyasztott kábítószer mennyiségre a vádlott vallomásán kívül semmilyen egyéb bizonyíték nem volt, ennek ellenére a bíróság szerint kétséget kizáróan meg lehetett állapítani a már meg nem lévő drog hatóanyag tartalmát. Mivel ügyfelünk már többször volt büntetve kisebb vagyonelemi bűncselekmények miatt, melyeket egyébként kábítószerfogyasztásával összefüggésben követett el, ezért a bíróság szerint csak végrehajtandó szabadságvesztést lehetett alkalmazni. Az ítélet ellen fellebbeztünk. Ez az ügy jól példázza a joggyakorlatban jelenlévő anomáliákat. Egyrészt a szakértői intézetek az utóbbi években gyakorlatilag senkit nem minősítenek kábítószerfüggőnek, olyan saját módszert alakítottak ki, mely orvosi szempontból elfogadhatatlan, és ellentétes a diagnosztikus előírásokkal. A másik hiba a jogalkotásból fakad, ugyanis a jelenlegi szabályozást értelmező legfelsőbb bírósági jogegységi döntés szerint a büntető törvénykönyv kábítószerrel visszaélés bűncselekmény meghatározása csak úgy értelmezhető, hogy a megszerzett kábítószer mennyiségeket össze kell adni, még akkor is, ha azok már nincsenek meg. A TASZ többször felvetette a törvénymódosítás szükségességét, mivel elfogadhatatlannak tartjuk, hogy fogyasztókat amiatt zárjanak börtönbe, mert nem csak alkalomszerűen használnak valamilyen illegális szert. Az igazságügyi szakembereknek erre az volt a válaszuk, hogy nincs jogalkotási kényszer, mivel szerintük fogyasztókat nem szoktak a bíróságok börtönbe küldeni.

A másodfokú bíróság bár az összegzéssel kapcsolatos érvelésünket nem fogadta el, megváltoztatta az ítéletet, és kevesebb heroin elfogyasztását állapította meg, erre tekintettel pedig enyhítette a büntetést egy hónap börtönre. Ügyfelünk másfél hónapot előzetes letartóztatásban volt, így nem kell visszamennie a börtönbe. A fiatalember történetéről megjelent egy cikk az index.hu-n, ügyfelünk interjút is hajlandó volt adni. Az esetet megküldtük egy más ügyben beadott alkotmánybírósági indítvány alátámasztására.

Egy, már korábban megindult ügyben egy budapesti középiskola diákjai voltak az ügyfeleink. Egyik társukat kábítószer terjesztésével gyanúsították, aki előadta, hogy sok embernek adott el kábítószer, köztük voltak a hozzánk forduló fiatalok is. Ők fogyasztásukat végig tagadták, a vizeletükben sem találtak erre utaló nyomokat, azonban az ügyészség mégis vádat emelt ellenük. A bíróságon szintén tagadták bűnösségüket, a bíró azonban teljes egészében az elsőrendű, a többieket terhelő vádlott előadására alapítva a tényállást, minden vádlottat bűnösnek talált és megrovás intézkedést ítélt az ügyben. Fellebbeztünk, így az ítélet még nem jogerős.

Jogellenes rendőri intézkedések

Telefonon keresett meg minket egy vidéki fiatalember, akit a rendőrök ittas vezetés miatt állítottak elő, holott ő egy álló, leállított motorú járműben ült az út mellett. Előállításánál vizeletet akartak tőle venni, amikor mondta, hogy várják meg, amíg tud vizeletet produkálni. Ezt a rendőrök nem várták meg, elvitték az ügyeletre, ahol orvosi segítséggel és testi kényszer alkalmazása mellett katéterrel vettek tőle vizeletet. Az ügyben a Független Rendészeti panasztestülethez fordultunk, **ahol megállapították, hogy súlyosan alapjogot sértő volt a rendőrök eljárása a vizeletvétele tekintetében. A helyes eljárás a kétszeri vérvétel lett volna. Ennek ellenére az országos rendőrfőkapitány a panaszt elutasította, amely határozat megsemmisítéséért keresetet nyújtottunk be a bíróságon.**

Egy budapesti ügyben is a **katéteres vizeletminta** vételt kifogásolta ügyfelünk.

2010. április 12-én állították elő a BRFK Kábítószer Bűnözés Elleni Szolgálatánál. Kihallgatására éjfél körül került sor, az eljáró rendőrök közölték, hogy szakértői vizsgálat céljából vizeletmintát kell adnia. A gyanúsított válasza az volt, hogy nem tud, és nem is akar vizeletmintát adni, de vérminta adására hajlandó. Ezt követően arról tájékoztatták, hogy beviszik a kórházba, és akkor sokkal rosszabb lesz, de ők mindenképpen fognak venni vizeletet. A gyanúsítottat átvitték a Péterffy Sándor utcai kórház Alsó-erdősor utcai telephelyére, ahol először vért vettek tőle, majd mondták neki, hogy meg fogják fogják katéterezni. A rendőrök lefoglalták, mert nem volt hajlandó

együttműködni, és mivel továbbra is ellenállt, az orvos megszorította a nyakát úgy, hogy nem kapott levegőt, ekkor vették le a vizeletet.

Az intézkedés ellen panasszal éltünk, mivel álláspontunk szerint a szakértői vizsgálatához szükséges mintavétel során a terheltet kötelezni lehet a vizeletminta adására, azonban arra nem, hogy ez műtétnek minősülő vizsgálati eljárással történjen, így együttműködés hiánya esetén sem lehet műtétnek minősülő vizsgálati eljárást kényszer alkalmazásával elvégezni. A katéter alkalmazása invazív beavatkozás, azaz műtétnek minősülő vizsgálati eljárás. Az ügyészség a panaszt elutasította, gyakorlatilag minden jogi érvelés nélkül, ezért a Legfőbb Ügyészséghez fordultunk.

Két ún „**diszkórazzia**” (nyilvános rendezvények, szórakozóhelyek rajtaütésszerű rendőri ellenőrzése) ügyben biztosítunk védelmet és látunk el képviseletet a Független Rendészeti Panasztestület előtt. Korábban úgy tűnt, hogy az országos rendőrfőkapitány a gyakorlaton változtatni igyekszik, azonban a helyzet sajnos ismét rosszabbodni látszik. Megítélésünk szerint ezek az akciók teljesen feleslegesek és drágák, egyetlen alkalommal sem sikerül kábítószer-terjesztőket elfogni, ugyanakkor szinte kivétel nélkül sérül a szórakozó fiatalok emberi méltósága az aránytalan rendőri intézkedések miatt, s tipikusan jogaikról történő tájékoztatás nélkül vesznek tőlük vizeletmintát.

Az első esetben egy debreceni szórakozóhelyre két ízben vonult ki a rendőrség. Februárban kábítószer-fogyasztás, ill. terjesztésre vonatkozó bejelentés miatt érkeztek a helyszínre (a bejelentés háttérében feltételezhetően konkurencia állhat). A mintegy három tucat kommandós a vendégeket a földre parancsolta, akár a mellékhelyiségben is, ahol vizelet állt a földön. Mindenkit meztelenre vetkőztettek a mellékhelyiségben, s ezalatt a férfi rendőrök fel-alá sétáltak nők vetkőztetésekor. Ezt követően mindenkit, vagyis 46 főt előállítottak a debreceni rendőrkapitányságra, azokat is, akiknek a helyszínen negatív a gyorstesztje. Ketten rosszul lettek a helyszínen a sokk miatt, mentő látta el őket és kórházba kerültek. Volt aki bántalmazásra panaszkodott, de feljelentést nem tettek. Áprilisban a debreceni kapitányság egyenruhás beosztottai vonultak ki hasonló okok miatt, a jelenlévőket a mellékhelyiségben alsóneműre vetkőztették és 10 főt előállítottak. Panaszeljárásokat indítottunk Független Rendészeti Panasztestületnél, melyek folyamatban vannak. A résztvevőkkel TASZ

videó készült, az érintett kapitányságokhoz közérdekű adatkéréssel fordultunk, azonban azt nem tudták megmondani, hogy az akciók hány adóforintba kerültek.

Hasonló ehhez egy 2010. májusi rendőri intézkedés Fót külterületén, egy „Jungo Fever” elnevezésű szabályosan megtartott rendezvényen, ahol a bulit kábítószer-terjesztésre hivatkozással leállították, a területet nagy erővel körbezárták, szűrőpróbaszerűen kiválasztott fiatalok szemébe rendőrorvos világított. Több fiattól a helyszínen a többiek szeme láttára vizeletmintát vettek, és akiknél a megbízhatatlan gyorseszt pozitív eredményeket mutatott, azokat a fóti egészségügyi intézménybe vitték késő este, ahol egyensúlyi gyakorlatokat kellett végezniük, majd előállítottá őket a dunakeszi rendőrségre, de kihallgatásukra nem került sor. Három előállított ügyfelünk egyikénél sem találtak drogot, vagy fogyasztással összefüggő tárgyat, mindenki igazolta magát. Szintén a Független Rendészeti Panasztestülethez fordultunk. **A Panasztestület megállapította, hogy alapjogot – a panaszosok emberi méltóságához való jogát – sértett a rendőrség eljárása a vizeletminta vételekor, amikor mások szeme láttára, a mezőn kellett az eljárás alá vontaknak vizeletmintát biztosítaniuk.**

Roma ügyek

Egy abádszalóki pár keresett meg minket azzal, hogy egy nyári éjjel egy haragosuk bemászott hozzájuk az ablakon és a férfi nyakát egy késborotvával el akarta vágni. Ez azonban nem sikerült neki, mire a család tagjai különböző eszközökkel a támadóra támadtak és súlyosan megsebesítették. Meglepetésünkre a támadó ellen az ügyészség nem emelt emberölés kísérlete miatt vádat, míg a család tagjai ellen életveszélyt okozó súlyos testi sértés miatt tart tárgyalást a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság februárban.